Է· ՏԱՐԻ 2054 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՏՐԻ 4383–Հ· Տ· 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն· Տ· 1 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ· 18 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ... ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ... ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌ولك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար ...	160
» »	80
» »	40
Գաւառաց »	200
» »	100
Օտար երկիրներ »	56
» »	28

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԵՐՐԵԱԿ ՆԻԶԱԿԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Պ· Քրիսփի ընտրական փառաւոր յաղթանակ մը տարաւ․ Իտալիոյ Երեսփոխանաց ժողովը 508 անդամէ կը բաղկանայ, և ասոնց չորս հինգերորդը կառավարական երեսփոխաններ են նորակազմ ժողովոյն մէջ․ Աւելի կատարեալ յաջողութիւն մ՚ չէր կրնար ակնկալել Պ· Քրիսփի․ Պառտաիսօ Արմատականք չարաչար խայտառակեցան․ Այս Արմատականք խոշոր խոշոր բաներ կը գործածէին Պ· Քրիսփիի եւ իւր քաղաքականութեան դէմ․ Իտալեան ժողովուրդը վճռապէս ցոյց տուաւ թէ կը հաւանի ժողովրդական նախարարապետին ուղղութեան ներքին և արտաքին խնդրոց մէջ․ Արմատականք Ֆրանսայի նկատմամբ համակրանք կը ցուցնեն, ո՛չ միայն որովհետեւ Ֆրանսա ժամանակաւ բարիք ըրած է Իտալիոյ, այլ և վասն զի Ֆրանսա հանրապետական է, և Արմատականք նոյն դրութեան Իտալիոյ մէջ հաստատուիլն հաճութեամբ պիտի տեսնեն․ Այս զգացմամբ Արմատականք հակառակ են Երրեակ Նիզակակցութեան, որ Ֆրանսայի դէմ ուղղեալ է․ Արմատականք ընդհանրապէս Երրեակ Նիզակակցութեան և մանաւանդ Աւստրիոյ հակառակ են, ծայրայեղ անհամբերութեամբ և անքաղաքագիտութեամբ պահանջելով որ առաջ Իտալիոյ հետ միացեալ տեսնել զՏրիեսթէ՝ շրջակայ իտալախօս գաւառով, որ աւստրեան իշխանութեան ներքեւ կը մնայ․

Այս ամեն կէտերու վրայ իտալեան ժողովուրդը Պ· Քրիսփիի իրաւունք տուաւ․ Իտալիա կը փափաքի Երրեակ Նիզակակցութեան պահպանման, որ այս ընտրութեամբ նոր ոյժ մը կը ստանայ․ Իտալեան ժողովուրդը չի փափաքիր հակաւստրեան ցոյցերը․ Ֆրանսայի հետ քաղաքական մերձեցում մը յառաջ բերելու չաճապարեր, և վերջապէս կը հաւանի Վատիկանի և կղերին դէմ օրուան բախտաւոր վարչապետին հետեւած քաղաքականութեան․

Այս պայմանաց մէջ, Պ· Քրիսփի ազատութիւն կը ստանայ նոր զօրութեամբ յառաջ տանելու իւր քաղաքականութիւնը, որ աւելի հաստատութիւն և տեւականութիւն կը գտնէ, քանի որ այն քաղաքականութեան գլխաւոր պաշտօնէին դիրքը կ՚ապահովի քանի մը տարիներու համար եւս․ Եւ կրնանք փաստ լինել թէ անակնկալ մը վիճելով քաղաքական ասպարէզէն, եւրոպեան խաղաղութիւնն եւս նոր երաշխաւորութիւն մը կ՚ունենայ․

ՀՈԼԱՆՏԱ ԵՒ ԼԻՒՔՍԵՄՊՈՒՐԿ

Հոլանտացիք քանի մը տարիէ ի վեր կը գուշակէին իրենց գլխուն գալիքն, ուստի լիովին պատրաստուեցան, և իրենց թագաւորին մահն յանկարծակիի չբերաւ զիրենք․ Քանի մը տարիէ ի վեր ակներեւ էր թէ հան գուցեալ Վիլհէլմ Գ· թագաւոր արու ժառանգ պիտի չունենար․ Հոլանտա թագուհւոյ մը իշխանութեան ներքեւ կրնայ կառավարուիլ, բայց Լիւքսեմպուրկի մեծ-դքսութիւնն, որ Հոլանտայի թագաւորութեան հետ անձնական կապով մը միացեալ էր, իրեն յատուկ օրէնք մ՚ունի, որուն համեմատ իւր վեհապետք զօրաւոր սեռէն եւեթ կրնան առնուիլ․ Հոլանտայի կառավարութիւնն ու խորհրդարանն ամեն բան առաջուց կարգադրեցին, որպէս զի անչափահաս թագուհւոյ մը օրով Հոլանտայի մէջ թագաւորական իշխանութիւնն արգելքի չբախի, և Լիւքսեմպուրկի բաժանումն Հոլանտայէն՝ օրինաւորութեան պայմաններու մէջ կատարի․ Այսպէս ալ եղաւ․ Երբ Օրանժեան վեհապետական հաչակաւոր գերդաստանին վերջին արու շառաւիղը չէջաւ յանձին Վիլհէլմ Գ· թագաւորի, տասնամեայ աղջիկ մը, Վիլհէլմինա, հաչակեցաւ վեհապետուհի Հոլանտայի, ընդ խնամակալութեամբ իւր մօր․ Ինչպէս Սպանիոյ մէջ աւստրիացի արքեդքսուհի մը կը վարէ մանուկ թագաւորի մը խնամակալութիւնն, և Սպանիացիներէն աւելի սպանիացի կը ցուցնէ ինքզինք, Հոլանտայի մէջ գերման իշխանուհի մ՚է որ՝ իբրեւ մայր Հոլանտայի թագուհւոյն՝ կ՚ըստանձնէ անոր վրայ խնամակալութեան հոգն, և իբրեւ ճշմարիտ Հոլանտուհի կը ձեռնարկէ կատարել իւր փափուկ պարտաւորութիւնները․

Ֆրանսացիք աւելի հետաքրքիր են իմանալ թէ Լիւքսեմպուրկի մեծ-դքսական գահը գերման իշխանի մը անցնելուն պատճառաւ Լիւքսեմպուրկ գերմանական կեդրոն մը պիտի լինի՞ թէ ոչ․ Ֆրանսացիք ժամանակաւ զԼիւքսեմպուրկ իւրացնելու խորհուրդներ ունեցան, եւ Եւրոպիոյ կեդրոնին մէջ այդ փոքրիկ իշխանութեան բռնած կարեւոր դիրքը նկատելով, բնականապէս չեն ուզեր այսօր գերմանական ձեռքերու մէջ ինկած տեսնել զայն․ Անգլիական լրագիրք ոմանք կը կարծեն թէ գերման իշխանի մը տնօրինութեան ներքեւ վաղ կամ անագան Լիւքսեմպուրկ գերման Կայսրութեան շրջանակին մէջ պիտի իյնայ․ Փարիզեան լրագիրք այսպիսի վախճանի մը չեն փափաքիր անշուշտ, և կը յուսան իսկ թէ այնպիսի բան չպիտի պատահի երբեք․ Իրաւունք ալ ունին այսպէս խորհելու․—Նախ որ Լիւքսեմպուրկցիք իրենք ջերմապէս յարեալ են իրենց ինքնօրէն գոյութեան, և փափաքող չեն գերման Կայսրութեան զինուորական և դրամական ծանր բեռներուն տակ մտնել․ Արդէն ֆրանսական կուսակցութիւնն եւս բաւական ազդեցիկ է Լիւքսեմպուրկի մէջ․ Նասաուի Ադոլֆուս դուքսը նոյն գերման իշխանն է որոյ դքսական երկիրը Բրուսիա գրաւեց իւրացուց 1866ին, Աւստրիոյ դէմ մղած յաղթական պատերազմէն ետեւ․ Հաւանական չէ որ այսպիսի գերման իշխան մը տարօրինակ հակում մը ցոյց տայ իւր Նորատաց վեհապետութիւնն եւս գերման Կայսրութեան ենթարկելու․

Եւ արդէն պակաս չեն գերման իշխաններ որք Գերմանիայէն դուրս վեհապետական պաշտօններու կոչուելով բոլորովին ինքնուրոյն ընթացքի մը հետեւած և իրենց անկախութիւնն անվթար պահած են․ Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի իշխանական տունը զուտ գերմանական է, և վեհապետներ տուած է Պելճիոյ, Փորթուկալի, և Պուլկարիոյ արդի իշխանն եւս նոյն գերդաստանին կը պատկանի․ Անգլիոյ վեհապետն եւս օր մը նոյն գերդաստանին մէկ անդամը պիտի լինի, քանի որ Անգլիոյ արդի գահաժառանգին՝ Կալլէսի իշխանին՝ հայրը Սաքս-Քոպուրկ-Կոթայի իշխան մ՚էր․ Բայց Պելճիոյ արդի վեհապետն ամեն բանէն յառաջ պելճ մ՚է, Փորթուկալի վեհապետը՝ փորթուկէզ, և Պուլկարիոյ իշխանն որ պուլկարերէն ուսած է յաջողապէս, հոգւով ու մարմնով պուլկար մ՚եղած է կատարեալ․ Ինչո՞ւ համար Լիւքսեմպուրկի նոր մեծ-դուքսն եւս ամեն բանէ յառաջ Լիւքսեմպուրկցի չլինի այսուհետեւ, կը հարցունեն Փարիզեան լրագիրք, և շատ իրաւունք ունին, հակառակ բոլոր այն խորհրդոց որք երբեմն Պիսմարք իշխանին վերագրուած են՝ զԼիւքսեմպուրկ գերման Կայսրութեան հետ միացնելու մասին․

ՏՔԹ· ՔՈԽ՝ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նոյմ. 23ին Ֆրետերիկ Կայսրուհին այցելեց Փրոֆ․ Քրաւզէի փորձառական հիւանդանոցն, և Փրոֆէսօրն և Տքթ․ Քորնէթ իրեն ցոյց տուին իբր 50 հիւանդներ որք Տքթ․ Քոխի դրութեամբ կը դարմանուին․ Կայսրուհին ուշադրութեամբ տեսաւ Տքթ․ Քոխի դեղին գերազանց ազդեցութիւնն արտաքին հիւծախտային խոցերուն (lupus) և յօդուածներու հիւծախտին վրայ, թէեւ կատարեալ բուժման ո՛չ մէկ դէպք դեռ եւս կրնար ներկայացնել Ն․ Վեհափառութեան․

—Ի Բէօյն 45 բժշկաց ներկայութեամբ փորձեր եղան, և անմիջապէս հաստատեցաւ Տքթ․ Քոխի դեղին մեծ արժէքն իբրեւ միջոց հիւանդութեան բնութիւնն իմանալու (diagnostique)․ Աղջկան մը վրայ կասկած կար թէ հիւծախտաւոր է, բայց կուրծքը մտիկ ընելով և թոքը քննելով բժիշկներ բան մը չէին կրնար իմանալ, և զօրաւոր մանրադէտով իսկ միկրոբի ո՛և է հետեւանք չէր գտնուած․ Բայց Տքթ․ Քոխի պատուաստէն փոքրիկ մաս մը ներարկուելով, հակազդեցութիւնն անմիջապէս զգալի եղաւ, և անհերքելի կերպիւ ապացուցուեցաւ թէ խեղճ աղջկան հիւանդոտ լինելուն նախապատճառն հիւծախտ է․ Բայց որովհետեւ տակաւին նոր սկսած է, յուսալի է փրկել զինք․

—Իբր 50 պելժ Տոքթորներ արդէն կը գտնուին Պերլինի մէջ, և ասոնցմէ իմացեր է Թ-յմ-ըի Թղթակիցը թէ Տքթ․ Քոխի գիւտին մեծ արժէքը ճանչելով հանդերձ կ՚ըսեն թէ առ այժմ պէտք չէ չափազանցել, որովհետեւ բացարձակ և կատարեալ բուժման ո՛չ մէկ դէպք տակաւին ներկայացուած է իրենց․ Իրաւ է որ, կ՚ըսեն, դեղին կիրառութիւնն եւս նոր է տակաւին, քանի որ հազիւ 70-80 օր է յորմէ հետէ առաջին ներարկումներն եղան մարդկային արարածի մը վրայ․

—Տքթ․ Քոխ ինքն եւս կ՚ըսէ թէ իւր գիւտ իւր մտադրածէն աւելի կանուխ ի հրապարակ հանուած է․ Եթէ իրեն մնար, ժամանակ մ՚եւս կը համբերէր, և տեսականապէս կատարեալ գիւտ մը գործնականապէս եւս կատարեալ արդեամբք կը ներկայացնէր՝ հասարակութեան․ Բայց զինք հարկադրեցին անժամանակ․ Անցեալ օգոստոսին, Պերլինի Բժշկական համաժողովոյն գումարումէն քիչ յառաջ, Փրոֆ․ Ֆիրխօվ որ տեղեակ էր Տքթ․ Քոխի գաղտնեաց, կայսեր մօտ գնաց, և բացատրեց թէ գերմանական գիտութեան համար ո՛րչափ փառաւոր բան կը լինէր եթէ Տքթ․ Քոխ համագումարին թօքախտի վրայ իւր գիւտերուն և փորձառութեանց արդիւնքը ծանուցանէր գիտնական Եւրոպիոյ համախմբեալ ներկայացուցիչներուն․ Կայսրն ըմբռնեց գաղափարին մեծութիւնն, եւ կոչեց զՏքթ․ Քոխ, որ համեստօրէն առարկեց թէ անպատրաստ է տակաւին յայտնութիւն մ՚ընելու․ Բայց կայսրը պնդեց, և այսպէս Բժշկական համաժողովը չփակուած զարմանօք լսեց Տքթ․ Քոխի հրաշալի դեղին գիւտն, և յետոյ անոր յայտնութիւնք յայտնութեանց յաջորդեցին, մինչեւ որ թօքախտաւորաց վրայ իւր փորձեր, զոր գաղտնի կ՚ուզէր պահել, օրուան խնդիր եղան բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհի մէջ․

ՏՔԹ· ՔՈԽ՝ ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐ

Թ-յմ-ըի Թղթակիցը կը հեռագրէ նոյմ․ 25ին․

«Վերջերս երկիւղ յայտնուեցաւ թէ Տքթ․ Քոխ ինքն եւս թօքախտէ վարակեալ է․ Այս կարծիքն այժմ կը հաստատէ նոյն ինքն Տքթ․ Քոխ, որ կը խոստովանի թէ երբ իւր պատուաստէն ներարկեց իրեն՝ զգաց նոյն հակազդեցութիւնը զոր հիւծախտաւորք միայն կը զգան․ Հետեւեալ դէպքն եւս անուղղակի ապացոյց մ՚է թէ իրօք մեծանուն վարպետն եւս զոհն է նոյն ախտին որուն դէմ կը մաքառի իւր գիւտով․—Պերլինի երիտասարդ և հանրածանօթ բժիշկ մը, որոյ անունը ծածուկ կը պահուի ի սէր իւր ընտանեաց, թէեւ ինքզինք քաջառողջ կը զգար, բայց բժշկական դիտողութեան առիթ ունենալու համար ինքն իրեն ներարկեց Քոխեան պատուաստէն․ Եւ անհա գուշակեալ հակազդեցութիւնը տեղի ունեցաւ իւր վրայ, տենդ, փսխել, եւ այլ յարակից ախտանիշք․ Եւ երբ բժիշկներ իւր թոքը քննեցին, որոշ տեսան թէ թեթեւապէս վարակեալ է թօքախտով․ Այս բժիշկ այժմ հիւանդանոցի մէջ կը դարմանուի․

—Նոյմ․ 24ին պաշտօնապէս իմաց տրուեցաւ ի Պերլին գտնուող օտար բժիշկներուն թէ եւրոպեան ամեն հիւանդանոցներու բաւելու չափ պատուաստ պիտի հայթայթուի մինչեւ 15 օր․

ՏՔԹ· ՔՈԽ՝ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Հետաքրքրը շաբաթ օր ծանոյց թէ ֆրանսացի Տքթ․ Փէան ի Փարիզ Սէն-Լուիի հիւանդանոցին մէջ Քոխի պատուաստը ներարկած է հիւանդներու, ի ներկայութեան բազմաթիւ ֆրանսացի բժիշկներու, և Տքթ․ Քոխի գուշակած արդիւնքները դիտուած են հիւանդաց վրայ․

—Փարիզէ նոյմ․ 24 թուով կը հեռագրուի անգլ լրագրաց․

Տքթ․ Շաֆիէ ֆրանսացի բժիշկն, որ Տքթ․ Քոխի մօտ գացած էր, նոյմ․ 24ին Փարիզ դարձաւ՝ 900 ներարկումներու համար բաւական պատուաստ բերելով, և Տքթ․ Կարաէնի հետ սկսաւ հիւանդաց վրայ ի գործ դնել․ Անմիջապէս ներկայացան 150 հիւանդներ․

—Փարիզի Բժշկական Համալսարանն իւր կողմէ իբրեւ պատուիրակ զՏքթ․ Վիւրց (Բժշկական Համալսարանին աշխատանոցի անօրէնը) ղրկեց Պերլին, Քոխեան մեթոտն ուսնելու․

—Աւստրալիա եւս կը յուզուի ի լուր Քոխեան գիւտին․ Սիտնէյի Համալսարանին բնախօսութեան դասախօս Տքթ․ Անտէրսըն, որ այս պահուս Անգլիա կը գտնուի, Նիւ-Սաութ-Ուէյլսի աւստրալեան կառավարութեան կողմէ հրահանգ ստացաւ Պերլին երթալու, նոր մեթոտն ուսնելու, և նոր դեղէն պաշար մը ձեռք բերելու յօգուտ աւստրալեան ժողովրդեան․

Պ· ՔՐԻՍՓԻ

Քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ օրուան մարդն է Պ· Քրիսփի, որ նոր փառք, նոր ազդեցութիւն ստացաւ իւր ընտրական անօրինակ յաջողութեամբ․ Ընտրութեանց արդիւնքն իմացուելուն պէս, Ումպէրթօ թագաւոր խնդակցական հեռագիր մը ղրկեց առ Պ· Քրիսփի, որ չորս կեդրոններէ միանգամայն ընտրուած է, և հայրենասիրութեամբ կը տեսնէ որ իւր կառավարութեան ամեն անդամք եւս իրեն պէս յաջողած են․ Եւ որ ընտրելի են հանդ խուզած․ Պ· Քրիսփի խնդակցական հեռագրեր ստացաւ նաեւ Պ· Թափրիվիէ, Պիզմարք իշխանէն և Սալզպուրկի մարքիզէն․ Փալերմոյի երեսփոխանութիւնն ընդունեց, իբրեւ իւր ծննդավայր․

Կառավարական նորակազմ մեծամասնութեան երեսփոխաններէն շատեր իրենց ընտրողաց խոստացան նոր տուրքեր չքուէարկել և ամեն մասնաւոր զինուորական ծախսերը․

ԱՆԳԼԻԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Կը յիշուի թէ փետր․ ամսուն Անգլիոյ մէջ Լինքըլնի եպիսկոպոսն ոմանց ամբաստանութեամբ ի դատ կոչուած էր Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին եկեղեցական ատեանին առջեւ, անգլիքան եկեղեցւոյ պաշտամանց մէջ կարգ մը ծէսեր խառնած լինելուն համար, հետեւողութեամբ Արեւելեան և Արեւմտեան եկեղեցեաց․ Ամբաստանեալք ջերմագին բողոքականներ էին, որք թէեւ եպիսկոպոսական, բայց եկեղեցական պաշտամանց մէջ պարզութեան կողմն են․

Այս դատ քանիցս վարուելէ յետոյ, վերջնապէս վճռեցաւ նոյմ․ 9/21ին, ի ներկայութեան երկուց կողմանց եւ անձանէ կարգեալ բազմաթիւ փաստաբանաց և մանդադիտաց եկեղեցական պատմութեան եւ օրէնսգրութեան․ Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսն արտասանեց իւր վճիռ, որոյ ընթերցումն հինգ ժամ տեւեց․

Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսը ներկայացեալ ամբաստանութիւններն մանրամասնօրէն քննելով բուն եկեղեցական պատմութեան և անգլիքան եկեղեցւոյ կանոնաց, անպարտ արձակեց Լինքըլնի եպիսկոպոսն, որ մոմ վառելու, խաչակնքելու, Ս․ Հաղորդութիւնը պատրաստելու և բաշխելու և ուրիշ յարակից կէտերու վրայ թէեւ կանոնաւոր բողոքականաց զգացմանց հակառակ վարուած լինի, բայց բրիտանական եկեղեցւոյ կանոնաց ոգւոյն հակառակ չէ վարուած․ Արքեպիսկոպոսը կը հաստատէ «աւետարանական» այսինքն բուն բողոքական կողմին թէ այս խորհրդանշանք և ծէսք կամ զարդարանք արգելք չեն հոգւոյ փրկութեան, և ծիսական կողմին ալ կը յայտարարէ թէ այս խորհրդանշանք, ծէսք կամ զարդարանք ինքնին էական նշանակութիւն մը չունին, և չարժեր այս երկրորդական և երրորդական խնդիրներով պառակտել եկեղեցին, որ Զարին դէմ մեծ պայքար մը մղելու կոչուած է, յորում իւր ամեն զաւակաց անխտիր և սիրալիր միաբանութեան և աջակցութեան կը կարօտի․ Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը թէ՛ արդար եւ թէ հայրական որոշում մը տուաւ միանգամայն․

Լինքըլնի եպիսկոպոսին այսպիսի վճռով մը անպարտ արձակումը շատ մեծ տպաւորութիւն ըրաւ Անգլիոյ

—)(89 (—

ՓԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Տիկին Տիւռան իմաստուն յամրութեամբ կը քայլէր դէպ ի կէտ նպատակին․ կը յառաջանար կանոնաւորապէս մասնաւոր ծրագրի մը համեմատ, մեծ ըզգուշութեամբ, չափազանց փափկութեամբ ու խոհեմութեամբ․

Տիկին Տըլօամ անսահման ուրախութեամբ խառն զարմացումով մը տեսաւ որ իր յուսացած երեւոյթը կը կատարուէր, աղջկան միտքը կ՚արթննար, իմացականութիւնը զարմանալի կերպով կը զարգանար, զայն կաշկանդող կապանքներէն ազատած ըլլալով․

Դեռ վեց ամիս չանցած դաստիարակուհին այս հրաշքը կատարած էր․

Հիմայ, գրեթէ առանց ճգան, Օսօռ շատ բան կը հասկնար․ իր կարողութիւնները մին, ներքնատեսութիւնը արտաքոյ կարգի զօրութիւն մը ստացած էր․ ... առանձին բան մը ըմբռնած, գուշակած էր, սահման մը գտած էր․ Իր դատողութիւնը գրեթէ միշտ մեծ ճշդութիւն մը ունէր․ իրաւ է թէ իր սխրանն էր յաճախ իր մտածումները նեղնելը․ Քանի որ բան կը սորվէր, այնչափ աւելի անհամբերութիւն կը զգար բաներ գիտնալու․ բայց դաստիարակուհին չէր ուզեր հեռանալ այն ծրագիրէն զոր պատրաստած էր, եւ ստիպուած էր յաճախ սանձ մը դնելու Օսօռի անյագ հետաքրքրութեան․ Անշուշտ մատաղ աղջիկ մը իրաւունք ունի սովորաբար իրեն տրուած կրթութենէն դուրս բաներ գիտնալու․ բայց այնպէս բաներ կան որոնց մեծ խոհեմութեամբ պէտք է դպչիլ․

Շատ զգուշութեամբ, փափկութեամբ և վարպետութեամբ է որ տիկին Տիւռան, բացատրելէ վերջ թէ ինչ են աշխարհը, ընկերութիւնը՝ որ կ՚ապրի ամենուն օրէնքներուն հնազանդելով, օրէնքներ զորս պէտք է յարգել, որոնց պէտք է հպատակիլ, և անոր ըսելէ վերջ թէ ինչ է քաղաքակրթութիւն, խօսեցաւ անոր կնոջ բազմաթիւ պարտքերուն, անոր կատարելիք մեծ պաշտօնին և այն տեղւոյն վրայ զոր նա պիտի բռնէ քաղաքակիրթ ընկերութեան մը մէջ․

Ամենապարզ եղանակով մը կ՚ուսուցանէր դաստիարակուհին․ Ամեն մէկ բանի մեկնութիւնը իր ժամանակին կուգար, և ամէն մէկ բան նիւթ կ՚ըլլար ընտանեկան խօսակցութեան մը․

Յաճախ կը պատահէր որ բացատրութենէ մը վերջ, աղջիկը մտախոհ կը մնար, գլուխը կուրծքին վրայ հակած․ Իրեն ըսուած բանին վրայ խորհրդածութիւններ կ՚ընէր, յետոյ, գլուխը վեր առնելով․

—Այո, կ՚ըսէր, շատ լաւ հասկցայ․

Եւ դաստիարակուհւոյն շնորհակալութիւն յայտնելու համար, իր թեւերն անոր վզին կ՚անցունէր եւ կը գրկէր զայն․

Օսօռ այդ բաները սորված ատեն երբեմն մեծ զարմացումներ կ՚ունենար․ Այդ զարմացումներէն մին զգաց երբ տիկին Տիւռան ըսաւ թէ աշխարհիս մէջ երկու սեռէն ալ չարեր ու բարիներ կան, և թէ եթէ բոլոր քաղաքակիրթ ժողովուրդներն օրէնքներ ունին, այդ օրէնքներն հաստատուած են բարիները պաշտպանելու եւ նոյնպէս չարերը պատժելու համար․ Օսօռ դեռ մտածած չէր որ կարելի է չար ըլլալ․

Իր ուրիշ մէկ զարմացումն յայտնեց երբ իմացաւ թէ աշխարհիս մէջ կան շատ մը սովորութեամբ ընդունուած բաներ, թէ քաղաքակրթութիւնն որ իր օրէնքներով կարգ մը պարտքեր կը դնէ ընկերութեան վրայ, յաճախ բնութեան մեծ օրէնքներուն կը հակառակի․ Սակայն դիւրութեամբ հասկցաւ քաղաքակրթութեան սահման բարիքներն, իրեն դաստիարակուհին իրեն ցուցուց թէ ինչ վիճակի մէջ էր աշխարհս բարբարոս ժամանակաց մէջ, երբ զօրաւորագոյնին օրէնքն ամեն օրէնքէ գերագոյն էր․

Արդէն տիկին Տիւռան կը սովրեցնէր անոր ժողովրդոց բարքերն իւրաքանչիւր դարու մէջ, եւ բաղդատութեամբ կ՚ապացուցանէր թէ բացարձակապէս պէտք էր մարդկութիւնը քաղաքակրթել ընդհանուրին բարւոյն համար հաստատուած օրէնքներու հնազանդեցնելով զայն․

Օսօռին ըսելէ վերջ թէ բարիներ ու չարեր կան, անոր հիացում ներշնչելէ վերջ այն ամեն բաներուն համար որք բարի են, գեղեցիկ ու մեծ, տիկին Տիւռան պարտաւոր էր պարկեշտ, ազնիւ և բարձր զգացումներուն հետ համեմատել մարդն անարգացնող կիրքերէն, մոլութիւններէն մէկ քանին․ Ցուցուց անոր մէկը որ կը բարձրանայ, կ՚ազնուանայ աշխատութեամբ ու բարի գործերով, առաքինութեամբ, միւսը որ կը սորինանայ, կը գձձանայ ուրիշներուն իր վրայ ունեցած սէրը, համարումը, յարգանքը կը կորսնցնէ, որովհետեւ գերի եղած է այն չար, աճաելի կիրքերէն միոյն որ կրնայ ամենարժէք կատարէն մարդս անարգութեան ամեն մէջ գահավիժել․

Տիկին Տըլօամ հետ չէր ընդունէր․ Օսօռ միայն, անոր, իր դաստիարակուհւոյն եւ երբեմն ալ սպասաւորներու հետ կրնար խօսակցիլ․

Փողոցի մէջ, իր բաց պատուհանէն, և երբ կառքով կամ քալելով դուրս ելնէր, կը տեսնէր անցորդները, մարդեր, կիներ, աղջիկներ, ծերուկներ, տղաքներ, ուրիշ բան չէր գիտեր․ Սակայն, շնորհիւ տիկին Տիւռանի, աշխարհը բոլորովին անծանօթ բան մը չէր այլեւս իրեն համար․ Կրնար հիմնականապէս հոն մտնել և ուշադրութիւն գրաւել իր վարքով, իր շնորհով, իր խելքով, իր մաքին աշխուժութեամբ, թէեւ դեռ չունէր այն դաստիարակութիւնն, այն հաստատուն կրթութիւնը զոր դաստիարակուհին կ՚ուզէր տալ իրեն․

Կարծես հրաշք մըն էր յառութեան զոր կատարած էր տիկին Տիւռան․ Օսօռ կը զգար զայս երբ կ՚ըսէր․

—Ալ նոյնը չեմ․ կը թուի ինձ թէ առաջ գոյութիւն չունէի․

Սակայն դեռ խնամով պահած էր իր նախկին կենաց յիշատակներէն մէկ քանին․ Իր հայրը չէր մոռնար․ ընդհակառակն յաճախ անոր վրայ կը մտածէր․ եւ երբ տիկին Տըլօամի վրայ կը խօսէր տիկին Տիւռանին, անոր ըսելու համար էր թէ որչափ բարի և գորովալից էր իր հայրը, և թէ որչափ արժանի էր սիրուելու․

—Ի՛նչ բերկրութիւն, ի՛նչ երջանկութիւն իրեն համար, կ՚ըսէր լուսաշող աչքերով, երբ իր դարձին գտնէ զիս այնպէս որպէս դուք ըրիք զիս․

Իր Ատրիէն բարեկամն ալ չէր մոռնար․ Նա չէ՞ր որ առաջին անգամ լոյս մը շողացուցած էր իր խեղճ հիւանդ ուղեղին մէջ․ Հիմա չորս անձեր իր սրտին մէջ տեղ ունէին, իրեն համար բոլոր աշխարհն էին այդ չորս անձերն, զանոնք հոն կը պահէր, ուր հաւաքած էր, որպէս զի երբեք չբաժնուին իրարմէ, հիմակ որ ալ տաղի տգէտ աղջիկը չէր․ գիտէր իր ըրածը․ Չէր մոռնար Ատրիէնը վասն զի իր առաջին բարեկամն եղած էր նա, վասն զի այն ամուսինն էր նա զոր կ՚ուզէր ունենալ․ Յաճախ կ՚ըսէր ինքնիրեն․

—Բան մը պակաս չունիմ․ ամբողջ է ընտանիքս․ հայրս, մայրս, դաստիարակուհիս, որ մայրիկս ալ է, և ամուսինս․

Տիկին Տիւռան չէր արգիլեր անոր խօսիլ իր առջեւ այդ երիտասարդին վրայ․

—Ատրիէն Բարիզի մէջ է, կ՚ըսէր, ի՞նչպէս կ՚ըլլայ որ ամեն օր դուրս կ՚ելնենք և անոր երբեք չենք հանդիպիր․

—Բարիզն ա՛յնչափ մեծ է․ Այնուհետեւ կարելի է որ Պ· Ատրիէնը չպտըտի այն ժամերուն յորս մենք պուլվարներուն վրայ, ի Շանզ Էլիզէ և Պուլոնիի անտառը կը շրջագայինք․

—Միշտ կը նայիմ չորս կողմս յուսալով որ զայն պիտի տեսնեմ․

—Դժուար է գտնել պուլվարներուն վրայ ուր շատ մարդ կ՚ըլլայ․

—Գիտէք որ իմ աչքերս շատ սուր են․

—Ձեզ չեմ ուզեր արգիլել քեզ Պ· Ատրիէնին վրայ մտածելու, սիրելիս, բայց թերեւս կը խաբուիք․ Ո՞վ գիտէ թէ այդ երիտասարդը զձեզ արդէն չէ մոռցած․

—Ո՛հ, ոչ, ոչ, մի՛ ըսէք այդպէս․ Ատրիէն որ զիս կը սիրէր չկրնար մոռնալ զիս․

Օսօռ գիտէր որ թատրոններ կան․ Քօմէտի, Օփերա, Մօլիէռ և ժամանակակից թատերագիրներէն հասրնտիր գործեր անոր կարդացուցած ատեն, տիկին Տիւռան բացատրած էր թէ ինչպէս այդ տաղերն և այդ կատակերգութիւնները տեսարանին վրայ կը ներկայացուին դերասաններու միջոցաւ որք իւրաքանչիւր անձի դերը կը կատարեն․

(Շարունակելի)

մէջ, որ իր քաղաքային մեծամեծ յառաջդիմութեանց հակառակ, միշտ հոգածու է կրօնական խնդիրներու․ «Աւետարանական» կուսակցութիւնը շատ ցաւեցաւ, և այս կուսակցութեան մտահոգութիւնները Թայմզ կ'արտայայտէ իր նոյ. 25ի երկար խմբագրականին մէջ, երբ կը յիշեցնէ թէ Անգլիացւոց և մանաւանդ անկլիքան կղերին մէկ ուսեալ և առաքինազարդ մասին մէջ ջերմ հակում մը կայ հին եկեղեցիներուն բուն կարգ ծառնելու, թէ Բէնթըպըրիի Արքեպիսկոպոսը չէր կրնար անտեսել այս պայքար, յորում իւրաքանչիւր կողմին տարած յաղթութիւնն, որչափ ևս ինքնին աննըշան, բարոյական կարեւոր հետեւանքներ կրնայ ունենալ․ Միակ խնդիրք այն պայքարին յայտնի նշաններն են, և երբ ծիսական խնդրոց մէջ Արքեպիսկոպոսը ծիսական կուսակցութեան իրաւունք կուտայ, միանգամայն անուղղակի քաջալեր մը կ'ընծայէ նոյն կողմին՝ իր ուղղութեան մէջ յարատեւելու և հետզհետէ Անկլիքան Եկեղեցին հին Եկեղեցեաց մերձեցնելու․

Թայմզ շատ ճիշդ կ'ըմբռնէ Բէնթըպըրիի Արքեպիսկոպոսին վճռոյն իմաստը, որ, ըստ աւելի Թայմզի, պատմական կարեւորութիւն մ'ունի և նոր դարագլուխ մը կը բանայ Անկլիքան Եկեղեցւոյն յուզեալ պատմութեան մէջ․ Բայց մեք կը կարծենք թէ Անկլիքան Եկեղեցւոյ շահերն արդի Բէնթըպըրիի Արքեպիսկոպոսը Թայմզի ո՛ր և է խմբագրէն աւելի աղէկ կը հասկնայ, և քրիստոնէական անկողմնակալ տեսութեամբ մը նայելով խնդրոյն վրայ, բնաւ անպատեհութիւն կարելի չէ տեսնել երբ Անկլիքան եկեղեցին հին Եկեղեցիներուն կը մերձենայ տակաւ առ տակաւ․

Կրօնասէր Անգլիոյ մէջ օրուան խնդիրը Բէնթըպըրիի Արքեպիսկոպոսին վճիռն է, որ յուսալի է կ'արտադրէ թողել այն բարոյական տպաւորութիւն որ փափագ կ'ակնկալէ Թայմզ․

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վսեմ․ Մարտսա Սիմոն պէյ և Վսեմ․ Արիֆ էֆէնտի Ունճեան շաբաթ օրը Բ․ Դուռն երթալով, Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին ներկայացան և Ամեն․ Տ․ Խորէն Ս․ Պատրիարք Հօր հետ իրենց կատարած բանակցութեանց վերջնական արդիւնքը հաղորդեցին Ն․ Բարձրութեան․

Սաղ-ի կ'իմանայ թէ, Ամեն․ Խրիմեան Սրբազանի ուխտի համար Երուսաղէմ երթալուն, կայս․ Իրատէ մը արտօնութիւն շնորհած է․

Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսն հրամայած է Ելմտական նախարարութեան վճարել Ն․ Ամենապատուութեան անվճար մնացած ամսաթոշակները․

ՑՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՏՕՔԹ․ ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ․ ՍԱՆՃԱՔՃԵԱՆԻ

Հայ և օտարազգի բժշկաց ընտրեալ խումբ մը և Սանճաքճեան ու Գաբրիէլեան ընտանեաց բազմաթիւ բարեկամք արժանավայել յարգանք մը ընծայեցին երէկ ողբացեալ Տօքթ․ Մկրտիչ էֆ․ Սանճաքճեանի յիշատակին, ներկայ գտնուելով յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին որ կատարուեցաւ մեծաւ շքով․ Առաւօտեան Գատըգիւղի Ս․ Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ յառաջագոյն պատարագ մատոյց Գեր․ Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեանց՝ ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն որոյ մարմինը փոխադրուած էր յեկեղեցի․

Ժամ 7ին կատարուեցաւ յուղարկաւորութիւնն․ Եկեղեցական դասէն ներկայ էին Գեր․ Մելքիսեդէկ Սրբազան, Գեր․ Ալէաթճեան Սրբազան, վարդապետք ու քահանայք․ Իբր ադակիր դասին մէջ կեցած էր Գեր․ Գէորգ Ս․ Վ․ Իւթիւճեան․ Յուղարկաւորաց ընտրեալ բազմութիւն մը՝ զոր կը կազմէին Գատըգիւղի բոլոր հայ երեւելիք, Օրթագիւղէն, Բերայէն և այլ թաղերէ պատուաւոր ազգայնոց բազմութիւն մը՝ համախմբուած էր եկեղեցւոյն մէջ ու դուրսը․ Դամբանականը խօսեցաւ Գեր․ Մելքիսեդէկ Սրբազան, աշխարհային տառապանաց վրայ հակիրճ տեսութենէ մը յետոյ՝ բացատրելով հոգեւորականաց կոչումը հոգեկան վշտաց ամոքման մասին և բժշկաց կոչումը մարմնական ցաւոց ամոքման մասին, և մասնաւորելով խօսքն հանգուցելոյն վրայ՝ բացատրեց թէ ինչպէս, տակաւին երիտասարդ, Տօքթ․ Սանճաքճեան լիովին ըմբռնած էր բժշկական արուեստին բարձր նշանակութիւնն և այդ ըմբռնմամբ ի գործ կը դնէր զայն, նոյնքան իբր ճարտար վիրաբոյժ որքան իբր խոհուն իմաստասէր․ Քարոզիչ Սրբազանն յիշեց նաեւ հանգուցելոյն ընտանեկան մաքուր և օրինակելի կենցաղն, յորում կը փայլէր գորովագութ հօր և ամուսնոյ ձիրքերով, առ որ կը համապատասխանէր իր մայրաքոյր ամուսին որ անվհատ մաքառած էր մինչեւ վերջին վայրկեանն՝ իր ամուսնոյն ցաւերն ամոքելու համար բժշկական կարելի եղած ամեն խնամքներով և անձնուէր հոգածութեամբ ու գորովներով․ Հուսկ յետոյ Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութիւնն հայցեց հանգուցելոյն ընտանեացն ու բոլոր սիրելեաց․

Յաւարտ դամբանականին, դագաղն հանուելով եկեղեցիէն փոխադրուեցաւ ի գերեզմանատուն, մեծահանդէս թափօրով․ Դագաղին ծայրերը բռնած էին հանգուցելոյն մտերմագոյն բարեկամք և պաշտօնակիցք՝ Տօքթ․ Տիգրան պէյ Աճէմեան, Տօքթ․ Շէքիպ պէյ, Տօքթ․ Յակոբեան էֆ․, Տօքթ․ Կիւլլապ պէյ, առատաձեռն Տօքթ․ Շերպէթճեան էֆ․ և Յ․ էֆ․ Մերհամէթճեան՝ ի դիմաց գեղագործաց դասուն․ Ասոնց քովէն կ'ընթանային սեւ չղարչով ծածկուած սուր ի ձեռին՝ հայ և թուրք երիտասարդ բժիշկք, հարիւրապետ աստիճանաւ, որք իրենց ուսումը գործնականապէս կը կատարելագործեն Հայտար փաշայի հիւանդանոցին մէջ որոյ վիրաբուժապետն էր Տօքթ․ Սանճաքճեան․ Դագաղին առջեւէն կը տարուէին պսակներ զորս նուիրած էին Տօքթ․ Աճէմեան պէյ՝ ի դիմաց Հայտար փաշայի հիւանդանոցի ուսուցչական մարմնոյն և պաշտօնէութեան, Գատըգիւղի Ազգասիրաց Ընկերութիւնը, Տօքթ․ Յակոբեան եւ Անտոն էֆ․ Ալպաեան․ Դագաղին կը հետեւէին իբր սգակիր՝ Ազնուաշուք Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան եւ հանգուցելոյն մօտաւոր ազգականք՝ շրջապատեալ ի բարեկամաց․ Եկեղեցիէն դուրս ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը եկած միացած էր յուղարկաւորաց․ Թափօրին առջեւէն կ'ընթանային Թաղական պաշտօնէայք, ոստիկանք եւ երեսուն զինուորք Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցէն․ Այս հաստատութեան գրեթէ ամբողջ պաշտօնէութիւնը ինչպէս նաեւ վիրաբուժական ուսանողք պարտականութիւն համարած էին իրենց ողբացեալ պաշտօնակցի եւ ուսուցչի դագաղին հետեւիլ մինչեւ իր հուսկ յետին բնակարանը․ Այս առթիւ, հանգուցելոյն ընտանիքը խորապէս զգածեալ էր եւ իր գառնակցին վճռելին մէջ երախտագիտութեամբ լցուած առ Վսեմ․ Մէհմէտ փաշա, տնօրէն յիշեալ հիւանդանոցին, որ իր կողմէ յատուկ ներկայացուցիչ մը ղրկած էր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելով ցաւակցութիւն յայտնելու եւ զինուորական պատիւներ ընծայել տուած էր, ինչպէս նաեւ առ Վսեմ․ Քաղաքապետն Րըստան պէյ (որուն անձնական բժիշկն էր հանգուցեալն) որ նոյնպէս հաճած էր իր կողմէ պաշտօնեայներ ղրկել ու ցաւակցութիւն յայտնել ․ ․ ․

Թաղումը կարի արտայոյզ եղաւ և երբ հոգեհանգստեան վերջին աղօթքն արտասանեցին եկեղեցական հարք ու գերեզմանին հողը ծածկեց հանգուցելոյն դագաղն, գրեթէ ամեն աչաց մէջ արցունք մը կը նշմարուէր ու ամեն դիմաց վրայ դառն վշտի արտայայտութիւն մ՝ այսպիսի տաղանդաւոր բժշկի մը վաղահաս կորստեան համար․

Երէկ Օրթագիւղի Ս․ Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ տիկին Էպրու Սիմոնեանի յուղարկաւորութիւնն ընդ նախագահութեամբ գլխոյն բարոյից Գեր․ Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունիի որ հակիրճ դամբանական մը յիշեց հանգուցեալ տիկնոջ մայրական առաքինութիւններն և իր զաւակաց դաստիարակութեան համար տարած խնամքը․ Յուղարկաւորաց բազմութեան [illegible] ազգոյն մաս մ' կը կազմէին հայ ուսուցիչ[illegible] խանութպանք՝ պաշտօնակից հանգուց[illegible] երկու [illegible]ւոց Նշան էֆէնտի և Խնդիր էֆէնտի․ Դագաղն հա[illegible] գլխէ փոխադրուեցաւ [illegible]գիւղին գերեզմանատունն ուր ամփոփեցաւ հանգուցեալ տիկնոջ մարմինը․

[illegible] տիկին Բէմպէ Սանճաքճեան հրապարակաւ իւր շնորհակալիքը կը յայտնէ ամեն այն ազգականաց եւ բարեկամաց որք ներկայ գտնուած են իւր ողբացեալ ամուսնոյն ՏՕՔԹ․ Մ․ ՍԱՆՃԱՔՃԵԱՆ ԷՖ․Ի յուղարկաւորութեան ու թաղման տխուր հանդէսին և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւատարիմ արտայայտած են ի մխիթարութիւն․

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Պըլկրատի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Սէրվէթ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Բեդրըսպուրկի․

Բեդրըսպուրկի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Վէլի պէյ, օսմանեան հիւպատոս Թըրհալայի․

Թըրհալայի օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Նիհատ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Աթէնքի․

Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանեցաւ Ալֆրէտ պէյ, երկրորդ քարտուղար օսմանեան դեսպանատան Պըլկրատի․

Մուսուլի Բանիյէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Նազիֆ էֆէնտի․

Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ մաքսատան տնօրէն անուանեցաւ Զիհնի պէյ, անդամ մաքսային ժողովոյ․

Մաքսային ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Ազիզ պէյ, քննիչ Կ․ Պոլսոյ և Ադրիանուպոլսոյ մաքսատանց․

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան ընդհանուր հաշուակալութեան Բ․ ճիւղին տնօրէն Րիզա պէյի․

Միրլիվիրանի աստիճան՝ Հասէկյատի կառավարիչ Իպրահիմ Բեամիլ պէյի․

Սանիյէ Միւթեմայիզի աստիճան՝ Տիարպէքիրի երեւելիներէն Սայիտ Ղալիպ պէյի, Քարբերդի Նահանգին Տէֆթէրտար [illegible]էտտին պէյի և Սպարապետի Դրան շինութեանց և ամրութեանց ճիւղին թղթակցութեանց դիւանին դիր-տնօրէն Շիւքրի պէյի․

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն ճիւղի հաշուակալութեան դիւանին դիր-տնօրէն Հըֆզի պէյի և Ուշագի երեւելիներէն վաճառական Օսման էֆէնտիի․

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Տօքթ․ Քոխի․

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյի․

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ ընդհանուր սպայակոյտի գծագրութեան ճիւղին տնօրէն Միրլիվա Ալի Շէրէֆ փաշայի․

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ ռումանական Ինտէբէնտանս մարտանաւուն հրամանատար գնդապետ Պ․ Օրսիանոյի․

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Քաղդէացւոց պատրիարքին Հալէպի ու Պաղտատի փոխանորդներուն․

Այլ և այլ կարգի պատուանշանք ռումանական Ինտէբէնտանս շոգենաւին սպայից․

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ

Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ օրն և Ելմտական նախարար Վսեմ․ Յակոբ փաշա ու Քաղաքապետ Րըստան պէյ երէկ կայս․ պալատ գնացին և առին Վեհ․ Սուլթանի հրամանները․

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իր երեկի նիստին մէջ զբաղեցաւ նաեւ Մուտանիա-Պրուսա-Դօնիա երկաթուղւոյ գծին նկատմամբ Պ․ Նակէլմաքէրսի ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան միջեւ կնքեալ պայմանագրոյ քննութեամբն․

—Ելմտական նախարար Վսեմ․ Յակոբ փաշա և Կրթական նախարար Վսեմ․ Միւնիֆ փաշա ապաքինած ըլլալով, ներկայ գտնուեցան Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նիստին․

—Նախարարաց Խորհրդէն յետոյ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարն երկար խորհրդակցութիւններ կատարեցին կարեւոր խնդրոց վրայ․

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ ՀԱՅՔ

Սեբաստիոյ հայք, հերքելով Թ-Ն լրագրոյ այն լուրը թէ տեղւոյն Գերապատիւ առաջնորդն ի կայս․ պալատ ուղղեալ հաւատարմական հանրագրութիւն մը ստորագրած ըլլալուն համար չորս ծպտեալ մարդեր վրան յարձակած ու վիրաւորած էին, հեռագիր մը ուղղելով ի կայս․ պալատ՝ իրենց հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնը մատուցած և իրենց երախտապարտութիւնը յայտնած էին Վեհ․ Սուլթանի կողմէ ամեն ատեն եղած շնորհաց համար․

Արդ, այս հեռագիր Վեհ․ Սուլթանի բարձր գոհունակութեան արժանացած ըլլալով, կայս․ պալատան առաջին քարտուղարը զայս հաղորդած է Սեբաստիոյ կուսակալութեան, հետեւեալ հեռագրով․

Հայոց երեւելիներէն Շահինեան Յակոբի եւ ուրիշ տասն-չորս անձանց ստորագրութիւնը կրող հեռագիրն, որ Սեբաստիայէն ուղղուած էր, մատուցուեցաւ Վեհ․ Սուլթանին․ Այս կերպիւ հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնը Ն․ Վեհափառութեան բարձր գոհունակութեան արժանացաւ․ Վեհ․ Սուլթանն հրամայելով՝ անոնց հաղորդել Իւր այս գոհունակութիւնը, հրամայեց միանգամայն ծանուցանել որ թէեւ ժամանակէ մ'ի վեր հայոց մէջէն խռովութիւնք ծագած են, սակայն այս պարագայ բնաւ ջնջած չէ այն բարեաց համարումն զոր կայս․ կառավարութիւնը ի վաղուց անտի կը տածէ հայ կայս․ հպատակաց նկատմամբ․ Եւ ինչպէս այդ անզգամներ տէրութեան համարումէն զուրկ են, ընդհակառակն հաւատարիմ հպատակներ, որք իրենց հաւատարմութիւնը կարտայայտեն, միշտ կարժանանան տէրութեան հովանաւորութեանն ու վարձատրութեանը․

Վեհ․ Սուլթանին առաջին քարտուղար
ՍՈՒՐԷՅԱ
28 Հոկտեմբեր 306

․ ․

Այս հեռագիր Սեբաստիա ժամանելուն, կուսակալն իւր պաշտօնատունը հրաւիրեր է նախորդ հեռագիրն ստորագրողներն, որոց ներկայութեան ամենայն յարգանօք կարդացուելէ յետոյ կայս․ պալատան հեռագիրը, կուսակալն հասկնալի լեզուաւ ներկայից բացատրեր է հեռագրոյն պարունակութիւնն և ներկայք ևս ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրեր են վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ․ Սուլթանին․

ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Տպագրական Տեսչութիւնը Թուրք լրագրաց միջոցաւ կը ծանուցանէ թէ Նոյեմբեր 13 թուականաւ Էնկիւրիէն, Բաղէշէն, Քարբերդէն, Վանէն, Կարինէն և Հալէպէն եկած հեռագիրները համաձայն, այդ նահանգաց մէջ, շնորհիւ Վեհ․ Սուլթանին, որ և է դէպք չէ պատահած եւ թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ․

ՆԱԶԸՄ ՊԷՅ

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր պատուանշանաց ցուցակին մէջ, Վեհ․ Սուլթանը բարեհաճած է առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշանով գնահատել Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ․ Նազըմ պէյի բացառիկ ծառայութիւններն՝ իւր կարեւոր պաշտամանց մէջ․ Թէեւ հազիւ մէկ քանի ամսէ ի վեր այս պաշտօնին կոչուած, Վսեմ․ Նազըմ պէյ Ոստիկանութեան գործերու շատ փորձառու նախարարի մը պէս բարւոքած է իւր խնամոց յանձնեալ ճիւղը, լիակատար գոհունակութիւն պատճառելով կայս․ կառավարութեան, և արժանանալով վեհապետական բարձր շնորհաց․

Ն․ Վսեմութիւն երէկ կայս․ պալատ գնաց և իրեն շնորհեալ պատուանշանին համար երախտագիտութիւն ու շնորհակալութիւն յայտնեց․

ՔԻՒՐՏ ՑԵՂԵՐ

Կարնոյ գաւառին պաշտօնական Էնվէրի Շարգ լրագրոյն մէջ հետեւեալը կը կարդանք․

Թէև մեր զանազան տեսակ Աշիրէթներն ու Քիւրտերն հնազանդ են իրենց կառավարութեան, սակայն երբեմն ցեղային ինչ ինչ խնդրոց առթիւ միմեանց կը թշնամանան և երբեմն ալ առաւել գտնեն կռիւներ տեղի կ'ունենան և մարդեր կը վիրաւորուին ու կ'սպաննուին․ Արդ, Պայազիտի գաւառին մէջ գտնուած Աշիրէթներու պետերը Նահանգին կեդրոնը հրաւիրուելով Իտարէի ժողովոյն առջեւ ծանուցուած է անոնց որ յետ այսորիկ այդ տեսակ անհաճոյ դէպքեր տեղի չունենան և եթէ իրարու հետ խնդիր մը ունենան պէտք է դիմեն կառավարութեան, ըստ օրինի իրենց իրաւունքը պաշտպանելու համար․ Կուսակալը բացատրելով Վեհ․ Սուլթանի արդարասէր փափաքները, խրատներ ուղղած է ցեղապետներուն, որք ստորագրութիւն տուած են թէ յետ այսօրիկ այդ տեսակ անհաճոյ դէպքեր չը պիտի պատահին․

Այս տեսակ ազդու խրատներ, որք կ'ըլլան յանուն Վեհ․ Սուլթանին, աշիրէթներու և քիւրտերու վրայ մեծ ազդեցութիւն մը պիտի ընեն որով այս անօրէնութիւն ևս խիստ կարեւոր է անդորրութեան ու օրինապահութեան համար․

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼՔ

Ըստ տեղեկութեանց Սաղ-ի, ի Սիրքէճի շոգենաւային բանակիր Առաքել փաստակար խօսքեր ըրած ըլլալուն համար երրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է և քննութիւնները պարունակող գրութիւնք ինչպէս նաև ամբաստանեալը վերաքննիչ ատեանի ընդհանուր դատախազին կողմէ յանձնուած են Եղեռնադատ ատեանին․

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

Հանրային Պարտուց վարչութիւնը ծանուցած էր ձեռնհաս իշխանութեան թէ դրօշմաթուղթի օրինաց համաձայն հարկ է Շիրքէթի Խայրիէի բաժնեթուղթերէն 2000 ոսկւոյ տուրք մը առնուլ իր դրամագլխոյն համեմատութեամբ․ Պետական Խորհուրդն այս խնդրոյն վրայ խորհրդակցած և Առեւտրական նախարարութիւնն ևս խնդիրը հաղորդած էր Շիրքէթի վարչութեան․

Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ ընկերութեան բաժնեթուղթք անուանական են և թէ վաճառման ու փոխանցման պահուն ադոնց յատուկ թուղթերուն վրայ դրօշմաթուղթ կը փակցուին, կարծիք յայտնած է թէ այդ որոշումը բարեփոխել հարկ է և զայս մատուցած է Առեւտրական նախարարութեան․

․ ․

Նախապէս ծանուցուեցաւ թէ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նկատելով որ Պոլսոյ քարափանց պայմանագրոյն մէջ շոգեշարժ լաստեր բանեցնելու արտօնութիւն մը կայ, այս առթիւ Առեւտրական նախարարութեան դիմած էր․

Արդ, Շիրքէթի վարչութիւնը տեղեկագիր մը մատուցած է Առեւտրական նախարարութեան, որով կըսէ․

Պոլսոյ քարափանց պայմանագրոյն Ա․ յօդուածին համաձայն քարափանց առանձնաշնորհման սահմանին մէջ, Ղալաթիոյ կողմէն Թոփխանէէն մինչեւ Ազապ Քաբու և Պոլսոյ կողմէն Սիրքէճիէն մինչեւ Ուն Քաբան, դօք կոչուած շոգեշարժ լաստեր պիտի բանին, այդ լաստեր որոշեալ սահմանէն դուրս չպիտի ելլեն, որ և է մենավաճառի ներքեւ չպիտի առնուին և լաստերու թիւը տեսնուած պէտքին համաձայն պիտի ըլլայ․ Սակայն Շիրքէթի Խայրիէն կայս․ Ֆերմանով մենաշնորհ ստացած է Գարաքէօյի կամուրջէն սկսեալ մինչեւ Գավագներ Վոսփորի երկու եզերաց վրայ և Սարայ Պրոնի, Հայտար Իսկէլէսի ու Սալաճաքի միջեւ գտնուած և շինուելին հարկ տեսած նաւամատոյցներու միջեւ մեծ ու փոքր շոգենաւեր բանեցնել, ուղեւոր, անասուն, կարասիք և այլն փոխադրելու համար․ Շիրքէթի այս մենաշնորհն ու արտօնութիւնք կարելի չէ փոխանակել որ և է մենաշնորհի ու մենավաճառի հետ․ Հետեւաբար ապագային որ և է խնդիր չծագելու համար հարկ է այժմէն վերջնապէս որոշել երկու կողման վիճակն ու դիրքը՝ Շիրքէթի ընկերութիւնը պարտականութիւն յանձն առած է իւր մենաշնորհի սահմանին մէջ եղած և հանրային պիտոյից յատուկ ամեն ծառայութիւն ի գործ դնել, հետեւաբար Շիրքէթի ընկերութիւնը կը ծանուցանէ որ քարափանց շինութենէն յետոյ այդ սահմանին մէջ եթէ պէտք տեսնուի շոգեշարժ լաստեր բանեցնել, կարասեաց և այլոց փոխադրութեան համար, պատրաստ է այդ տեսակ շոգենաւեր ձեռք բերելով բանեցնել տալ․

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԳԻՐ Բ․ ԴՐԱՆ

Աւասիկ թարգմանութիւնն այն եպարքոսական պաշտօնագրոյն, որ՝ 13 Նոյեմ․ 1306 թուականաւ, Դատական ու Կրօնական գործոց նախարարութեան ուղղուած է և զոր այս վերջինն հաղորդած է Յունաց Պատրիարքարանին․

Յունաց Պատրիարքարանի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն վերաբերեալ այն խնդրանաց վրայ, որք Յունաց Ամեն․ Պատրիարքին կողմէ մատուցուած էին, Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ տրուած որոշմունք հաղորդուած էին Ն․ Ամենապատուութեան․

Արդ, Յունաց Ամեն․ Պատրիարքն՝ թագրիրով մը, որ Ձեր Վսեմութեան մէկ պաշտօնագրովը ղրկուած է Բ․ Դրան, ծանուցած է թէ իւր խնդրանաց և տրուած որոշմանց մէջ հիմնական տարբերութիւններ կան․

Պատրիարքարանի կողմէ տրուած բերանացի բացատրութեանց համաձայն, այդ տարբերութիւնք կը բաղկանան հետեւեալներէ․

Ամուսնական դատերու մէջ՝ պարէնի (Նաֆաքա) առթիւ Պատրիարքարանի կողմէ տրուած վերջնական որոշմունք գործադրելու պահուն երբ պարտականներն բանտարկութիւնը հարկ դատուի, պահանջող կողմէն որ եւ է ծախք չառնուլ բանտարկեալ պարտականին համար․

Ժառանգական խնդրոց գալով, դատարանք չմիջամտեն այն անշարժ և շարժուն կալուածոյ զորս քրիստոնեայ մը կտակած է, նոյն իսկ եթէ ժառանգորդք չափահաս կամ անչափահաս ըլլան․

Դպրոցական խնդրոց համար ալ, Պատրիարքարանն և կամ Մետրապոլտարաններն վաւերացնեն ուսմանց ծրագրերն և ուսուցչաց ու ուսուցչուհեաց վկայականները․

Վերջապէս, փոխել պալիկար եպիսկոպոսաց հագուստի ձեւն և անոնց Պէրաթին մէջ ինչ ինչ տրամադրութիւններ դնել․

Նախարարաց Խորհուրդն, յետ խորհրդակցութեան, հետեւեալ որոշումները տուած է․

Ա․ Նկատելով որ, երբ պարէնի առթիւ տրուած որոշման մը գործադրութեան պահուն պարտականին բանտարկութիւնն հարկ դատուի, արդարութեան հակառակ է պահանջող կողմէն ուտեստի ծախք մը առնուլ բանտարկեալ պարտականին համար, որոշուած է այդ մասին մասնաւոր հատուած մը աւելցնել վճիռներու գործադրութեան կանոնագրոյն մէջ (Իճրա Նիզամնամէսի)․

Բ․ Եթէ չափահաս ու անչափահաս ժառանգորդներ ունեցող քրիստոնեայ մը կտակ մը թողու, որ վաւերացած ըլլայ Պատրիարքին, Մետրապոլտի մը կամ եպիսկոպոսի մը կողմէ, այդ կտակ դատարանաց կողմէ ընդունելի պիտի դատուի՝ կտակեալ անշարժ ու շարժուն ստացուածքներն, ի բաց առեալ Վագֆներն ու Միրիյէ կոչուած հողերը, կտակինկալին պիտի յանձնուին առանց որ և է կողմէ միջամտութիւն մը ըլլալու․ Եթէ ժառանգորդաց միջեւ այդ կտակներու առթիւ վէճ ծագի, Պատրիարքարանի խառն ժողովոյ կանոնագրոյն Գ․ յօդուածին համաձայն՝ այդ վէճեր պիտի կարգադրուին ի Կ․ Պոլիս խառն ժողովին և ի գաւառս Մետրապոլտարանաց ժողովներուն մէջ, որոց կողմէ տրուած վճռագիրք պիտի գործադրուին կառավարութեան գործադիր իշխանութեանց միջոցաւ․

Գ․—Ինչպէս որ վարժարանաց ուսմանց ծրագրերը կը պատրաստուին ու կը վաւերացուին Պատրիարքարանին ու Մետրապոլտարանաց կողմէ և ուսուցչաց ու ուսուցչուհեաց վկայականք ևս այդ կրօնական իշխանութեանց կողմէ կը վաւերացուին, հարկ է որ կառավարութիւնն ևս ադոնց վրայ տեղեկութիւն ունենայ․ Հետեւաբար վարժարանաց մէջ աւանդուած ուսմունք պիտի քննուին Մէարիֆի քննիչներին կամ տնօրէններուն կողմէ եւ եթէ հաստատուի որ փտասակար նիւթեր կ'աւանդուին և վկայական չունեցող ուսուցիչներ կը գտնուին, վերոյիշեալ փտասակար նիւթերու ուսուցումը Պատրիարքարանի կամ Մետրապոլտարանաց հետ կատարուած բանակցութենէ մը յետոյ, պիտի արգիլուին եւ վկայական չունեցող ուսուցիչք կամ ուսուցչուհիք անոնց միջոցաւ պիտի փոխուին,

Դ․—Գալով պալիկար եպիսկոպոսներու հագուստի ձեւը փոխելուն, ինչպէս որ արդէն յանձնարարուած էր Պալիկարաց Գեր․ Էկզարքին, այս անգամ ևս միեւնոյն յանձնարարութիւնը պիտի ըլլայ․

Ժամանակէ մը ի վեր յոյն եկեղեցեաց մէջ կրօնական արարողութեանց դադարումն, այս օրերս տեղի տուած է Ռումելիի յոյն ու պալկար ժողովրդեան բողոքանաց ընդդէմ Պատրիարքարանի․ Յայտնի է ամենեցուն թէ կայս․ կառավարութիւնը բնաւ շեղած չէ կրօնական առանձնաշնորհմանց նկատմամբ ի վաղուց անտի իւր ունեցած պաշտպանողական և արդարակորով ընթացքէն․ Ինչպէս որ մանրամասնօրէն բացատրուած էր նախորդ դեկուցման մէջ, այդ առանձնաշնորհմունք ամբողջովին կան և են ի գործադրութեան․ միանգամայն մեծ դիւրութիւնք ընծայուած են Պատրիարքարանի ու կրօնական պետերու վերաբերեալ գործոց, Պատրիարքն ու կրօնականք յետ այսօրիկ պէտք է վստահ ու ապահով ըլլան և գնահատելով այն առանձնաշնորհումներն որք կայս․ կառավարութեան կողմէ Պատրիարքարանին շնորհուած և Վեհ․ Սուլթանին կողմէ վաւերացուած են, գոհ և երախտապարտ մնան․

Նախարարաց Խորհուրդն որոշած է նաեւ Ձեր Վսեմութեան միջոցաւ հրաւիրել Ամեն․ Պատրիարքն, որպէս զի վերստանձնէ իւր պաշտօն, և, անձնուիրութեան փորձ մը տալով, զգուշանայ այնպիսի ընթացքներէ, ինչպէս է եկեղեցեաց մէջ կրօնական արարողութեանց դադարումն, որք յոյն հասարակութիւնը կը վշտացնեն և որք հակառակ են հաւատարմական զգացմանց եւ պատասխանատուութիւն կը հրաւիրեն․

Կայս․ Իրատէ մը վաւերացուցած ըլլալով վերոյիշեալ որոշումները Ձեր Վսեմութիւնը պիտի հաճի ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դնել․

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, Նոյեմբեր 15 ին և 16 ին ևս հնտախտի որ և է դէպք չէ պատահած Հալէպի մէջ․

Հալէպի Բազարճըք գաւառակին մէջ Նոյեմբեր 1ին մինչ 12 հնտախտի 29 մահեր պատահած են․ Էտլիպի մէջ՝ Նոյեմբեր 13 ին ու 14 ին՝ 10, Բիլէճիքի մէջ 14 ու 15 ին, 9, Այնթապի մէջ 14 ու 15 ին՝ 11, Ուրֆայի մէջ 14 ու 15 ին՝ 4, Մարաշի մէջ՝ 15 ին՝ 2, Անտիոքի մէջ 15 ին և Համայի մէջ 13 ին ու 14 ին որ և է դէպք չէ պատահած, Համսի մէջ 13 ին՝ 15 և 14 ին ալ 26 մահեր պատահած են․

Լաթաքիոյ Սէմիյէ գիւղին մէջ հնտախտ երեւան ելնելով մինչեւ Նոյեմբեր 15, 20 դէպքեր ու 11 մահեր պատահած են․ Քարբերդի Պէհէսնի գաւառակին մէջ ևս հնտախտի նման հիւանդութենէ մը 3 մահեր պատահած են, սակայն տակաւին հաստատուած չէ թէ հնտախտ է թէ ոչ․

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայս․ բժշկական վարժարանի մանկաբարձութեան ուսուցիչ Տօքթ․ Պէսիմ պէյ կայս․ հրամանաւ Բարիզ ուղեւորած է մանկաբարձական նորագոյն և կատարելագործեալ գործիներ յանձնարարելու համար Պոլսոյ Քաղաքապետական հիւանդանոցին համար․ Ի դարձին, Տօքթ․ Պէսիմ պէյ մանկաբարձական հիւանդանոց մը պիտի հաստատէ ուր իրենց ուսումը գործնականապէս պիտի կատարելագործեն մանկաբարձ կանայք․

ՄԱՀՔ

Գոնեայի նախորդ կուսակալ Սուրուրի փաշա, որ Իզմիր կը գտնուէր, այս շաբաթ գիշեր մեռեր է այդ քաղաքին մէջ․ Սուրուրի փաշա, ինչպէս կը յիշուի, վերաքննիչ ատեանի առաջին նախագահութեան պաշտօնէն յաջորդաբար կոչուած էր Մանիսայի կառավարչութեան և Տրապիզոնի, Սեբաստիոյ ու վերջին անգամ Գոնեայի կուսակալութեան պաշտօններուն․

—Կայս․ Լիսէի գծագրութեան ուսուցիչ Պ․ Հայէթ Նախըրթաց իրիկուն իւր տան մէջ (ի Մաքրիգիւղ) թուղթ խաղացած պահուն յանկարծամահ եղաւ․

ԶՕՂՐԱՖՈՍ ԷՖԷՆՏԻ

Լ․ Հէրըլտ կը ծանուցանէ թէ Կրթական նախարարութեան բարձրագոյն ժողովոյ անդամ Տօքթ․ Զօղրաֆոս էֆէնտի հրաժարեցուցուած է այդ պաշտօնէն․

ՀԵՐՔՈՒՄ

Գուրրիէ տը Լ'Օրիան լրագրոյ Կարնոյ թղթակիցը կը հերքէ Տէյլի Նիւզի կողմէ Փոքր Ասիոյ նկատմամբ տրուած այլ և այլ լուրերը․

ՈՃԻՐ

Այս գիշեր ոճիր մը գործուեցաւ ի Բերա․ Յոյն փաստաբան Պ․ Նիքօլայիտէս Քալիօնճու-Գուլլուգի կողմերն անցած պահուն, չարագործ մը կամ չարագործներ, որոց քանի հոգի և ո՛վ ըլլալը գիտցուած չէ տակաւին, դաշոյնի վեց հար-

ուածներով սպաննեցին զնա. Ոստիկանութիւնն հետամուտ է ոճրագործները գտնելու.

——

ՍԵՐԲ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ՍՊԱՆՆՈՒՄԸ

Մանաստըրի գաւառական թերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

Պելկրատէն եւրոպական լրագրաց ուղղեալ հեռագիր մը ծանուցած էր թէ Օխրիտայի շրջակայից մէջ Սթօեան անուն սերբ քահանայ մը Պուլկարաց կողմէ սպաննուած է. Այս մասին խնդրոյն իրական վիճակին վրայ տեղեկութիւնք ուզուած ըլլալով, կը փութամք տալ հետեւեալ տեղեկութիւնները.

Հոկտեմբեր 18ի հինգշաբթի օրուան իրիկունը Բոսկորեցա գիւղին յոյն քահանայն Սթոյան և իւր սպասաւորը Մարքօ Լազոնեւիթէ գիւղացի Քորիթոսիլի տունը կ'երթայ ստանալու համար այն 14 ֆրանսական ոսկին, զոր իւր եղբայրն Ռումանիայէն ղրկած էր այդ Քորիթոսիլի միջոցաւ. Քահանայն այդ ստակին առնելէ և անոր մէկ ոսկին Թիմուր Շահ անուն մարդու մը ունեցած պարտուց փոխարէն տալէ յետոյ, գիւղը վերադառնալու համար ժամ 7ին ճամբայ կ'ելնէ. Նոյն գիւղացի Ազիզ Թաֆիլ և իւր ընկերք քահանային վրայ յարձակելով կ'սպաննեն զնա. Թիմուր Շահ եւս, նոյն պաշտուն տունը կոխուած ըլլալով, անձնասիրութիւնը վիրաւորուած կը նկատէ և կ'սպաննէ այդ Ազիզը. Սպաննութեան շարժառիթն է այդ 14 ոսկւոյ գողութիւնը. Հասկցուած է թէ Մուխթար Ալէքսօ եւս մասնակցութիւն մը ունի. Սթոյան յոյն քահանայ է և ոչ թէ սերբ. Նահանգին մէջ ոչ սերբ տաճարք կան և ոչ սերբ քահանայք. Հետեւապար իրաց ճշմարիտ վիճակն այդ է և անկից դուրս եղած վրոյներն անհիմն են.

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՏԵՐ. ՔՈԽ Ի ՖՐԱՆՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 29 նոյմ.— Այսօր Սէն Լուիի հիւանդանոցին մէջ քննուեցաւ երիտասարդ մը, որ երկու պատուաստուած էր Տքթ. Քոխի դեղով. Զգալի բարւոքում մը գիտուեցաւ, և ի տես այս իրողութեան խորապէս զգածուեցան ներկայ բազմաթիւ բժիշկներն և խմբագիրները.

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 29.—Որովհետեւ վախ կայ թէ հնոտախոն յԵրուսաղէմ եւս պիտի երեւի, ռուս իշխանութիւնք դադրեցուցին Երուսաղէմ երթալ ուզող ուխտաւորներուն անցագիր տալը.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 29.— Կ'ըսուի թէ Փարիզի պապական նուիրակն հրաւէր կարդացեր է Երեսփ. Ժողովոյ անդամ Ֆրէփէլ եպիսկոպոսին՝ այլ եւս չշարունակել Հանրապետութեան դէմ իւր թշնամական ընթացքը. Փարիզի արքեպիսկոպոսն եւ՝ Պապին հրամանաւ՝ ի մօտոյ հաւանութիւն պիտի յայտնէ ֆրանսական Հանրապետութեան. Ֆրանսացի կաթոլիկ կղերին մեծագոյն մասին կողմէ այսպիսի ցոյցեր կը սպասուին ի մօտոյ, ճանչելով զՀանրապետութիւնն որպէս օրինաւոր կառավարութիւն երկրին.

—Անհետացեալ Մառի Ռէյնօ երեսփոխանին պարտքն է հինգ միլիոն Փրանք.

ՓԱՌՆԷԼԻ ԽՆԴԻՐԸ ԿԸ ՎՆԱՍԷ՞ ՓԱՌՆԷԼԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 29.— Պ. Փառնէլ յայտագիր մ'ուղղեց իռլանտական ժողովրդեան, իւր ընթացքին վրայ ազգին դատաստանը խնդրելով. Պ. Փառնէլ կը յայտնէ ցաւմամբ անծանօթ սա իրողութիւնը թէ 1889 նոյմ.ին Պ. Կլատսթօն Պ. Ճօն Մորլէի միջոցաւ իրեն առաջարկած էր Իռլանտայի փոխարքայութեան («քարտուղարութեան») պաշտօնն եթէ յիշխանութիւն անցնին Ազատականք. Բայց ինք Պ. Փառնէլ չուզեց լքանել իռլանտական կուսակցութիւնն. Եւ այժմ ալ չի կարծեր թէ Իռլանտայի ժողովուրդն՝ եթէ իրեն ոյժ տայ՝ կը վտանգի Իռլանտայի ինքնօրինութեան դատը.

(Պ. Կլատսթօն առ Պ. Ճօն Մորլի նամակ մը ղրկած է՝ Պ. Փառնէլի հաղորդուելու համար, որով կը յայտարարէ թէ ծանուցեալ դառէն եւքն անկարելի է որ Պ. Փառնէլ պետ մնայ իռլանտական կուսակցութեան, եթէ կը փափաքի անգլիական ազատական կուսակցութեան աջակցութիւնը վայելել. Մ. Խ.)

Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 29.— Երեսփ. Ժողովն Պ. Կ. Քանթաքուզէն վերընտրեց 75 քուէով, մինչ 45 քուէ տրուեցաւ Պ. Լասքար Քաթարճիի և 17 քուէ Պ. Տ. Պրաթիանոյի. Նախարարութեան մէջ երկրորդական փոփոխունք եղան.

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՔՈԽԵԱՆ ԴԻՒՏ

ՊԵՐԼԻՆ, 30 նոյմ. — Երեսփոխանաց Ժողովոյն մէջ, կրօնական և կրթական նախարար Պ. Ֆօն Կոսլէր, Տքթ. Քոխի դեղին ընդհանրացման նկատմամբ հարցապնդման մը պատասխանելով, Փրոֆէսորին աշխատակից ջանքերը մանրամասնօրէն պատմեց. Ցոյց տուաւ դեղին արտադրութեան դժուարութիւնները, զոր կարելի չէ գործարաններու մէջ հիմնել տալ. Նախարարն անտեղի գտաւ դեղին ազդեցութեան նկատմամբ արտայայտուել թերահաւատութիւնն. Ինք նախարարը մինչեւ իսկ կը յուսայ թէ այս դեղ ուրիշ կարգ մը հիւանդութեանց դէմ ալ պիտի կրնայ գործածուիլ. Աղքատներուն մատչելի պիտի լինի. ժամանակ մը եւքը Պետութիւնն ինք պիտի ստանձնէ անոր պատրաստութիւնն, յորմէ կ'երեւի թէ ահագնաւորական գործութեան առարկայ պիտի չլինի Տքթ. Քոխի դեղը. Քոխ յատուկ հաստատութիւն մը պիտի ունենայ Բարեգործական Հիւանդանոցին մէջ. Նախարարն յարեց թէ Փրոֆէսորէն խնդրած է հրատարակել դեղին պատրաստութեան կերպն, որպէս զի կեղծը չլինել անկարելի լինի. Հինգ հազար ներարկումներու բաւական դեղին արժէքը պիտի լինի քսան և հինգ մարք. Ի վերջոյ, Պ. Ֆօն Կոսլէր ծանոյց թէ բարերար մը մէկ միլիոն մարք կը նուիրէ աղքատ թոքախտաւորները դարմանելու համար.

—ՓԱՐԻԶ, 30.—Լրագիրք կ'ըսեն թէ Տքթ. Փէան արդէն ահերեւ բարւոքում մը գիտած է Քոխի դեղով դարմանուող թոքախտաւորներուն վրայ.

ԿԼԱՏՍԹՈՆ ԸՆԴԴԷՄ ՓԱՌՆԷԼԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 20.—Լրագիրք զայրոյթ մը կը յայտնեն Պ. Փառնէլի յայտագրոյն համար, որով ինքզինք արդարացնելիք բան մը չէ ըսած. Տէյլի Նիւզ, Կլատսթոնեան գըլխաւոր թերթը, կ'ըսէ թէ Պ. Փառնէլի գործած սխալն՝ հանրային վստահութեան չարաչար գործածումը՝ վերջ պիտի տայ անգլիացի ազատական կուսակցութեան բարեկամութեան իռլանտական կուսակցութեան հետ.

—ԼՈՆՏՈՆ, 30.—Պ. Կլատսթոնի պատասխանեց Պ. Փառնէլի յայտագրոյն, զոր անհիմն կը գտնէ. զի թէեւ մտերմական խօսակցութեան մէջ ինչ ինչ կէտեր յիշած է որք կրնան բարեփոխել իռլանտական ծրագիրը, բայց պաշտօնական առաջարկ չէ ըրած. Պ. Կլատսթոն կը յարէ թէ ինք մինչեւ այն կարծիքն յայտնած է թէ իռլանտական կուսակցութիւնն անխախտ պէտք է լինի անգլիական ազատական կուսակցութենէն.

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 30.— Առաջիկայ փոխառութեան մասին Պ. Փէյթրալի առաջարկն, որուն ելմտական Նախարար Պ. Ռուվիէ կը հակառակէր, քուէարկեցաւ 233ի դէմ 275 քուէով. Մեծամասնութիւնը բաղկացեալ էր 151 աջակողմեաններէ, 46 ձախակողմեաններէ և 28 պուլանժէականներէ. Նախարարաց Խորհուրդն այսօր պիտի քննէ այս քուէարկութեամբ կառավարութեան ենթարկուած վիճակը.

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 30.— Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Զօր. Ֆլորէսքօ Մերակլյուփ Նախագահ ընտրեցաւ 53 քուէով, մինչ կառավարական ընտրելին 52 քուէ ստացաւ. Նախարարապետն ըսաւ թէ այս քուէն նշանակալից կը նկատէ, և պիտի տեղեկագրէ Թագաւորին.

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 30.—Սքուփշինան վիճաբանեցաւ Մեծամասնութեան ուղերձի ծրագրոյն վրայ. Տեղեկարկը կ'ըսէ թէ փոքր պետութիւնք անկախ քաղաքականութիւն չեն կրնար ունենալ, և պէտք է պարագայից համաձայնին. Փաշճանա և անոր պատասխանն ուրիշ բան չեն կրնար պարունակել բայց եթէ ինչ որ կարելի է Օսմանլի արդի հանգամանաց մէջ.

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

ԼՈՆՏՈՆ, 29. (Ա. Հ. Գ.) — Ամերիկայի մէջ (Ն. Ե. ո՞ր քաղաքին մէջ,) եօթն սնանկութիւնք կը ծանուցուին, բոտ մեծի մասին բամպակի գործ ընող տուներուն վրայ.

—ԼՈՆՏՈՆ, 30. (Ա. Հ. Գ.) — Պերլինի Սակարանին վիճակը սաստիկ մտահոգութիւն կը պատճառէ հոս, զի այն Սակարան չափազանց բեռնաւորեալ է երկրորդական թուղթերով և դրամէ զուրկ կը գտնուի.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 19 Նոյմ.

Օսմանեան Ֆոնտոլիտէ

Երեք երկրէ դեռ (Մի[illegible]) Սէրի		19 36 1/2
Ամբողջական [illegible]		19 34
[illegible]		19 34 1/2
Թանզիմաթը Օսմանեան երեք երկրէ		78 20
» »	ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՔ

Փոխառութիւն	A Սէրի	42 3/4
»	B. »	23 3/4
»	C. »	19 34

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սոսիեթէ ժէնէրալ	[illegible]	4 35
Քրետի ժէնէրալ	[illegible]	9 18
Գանք [illegible]	»	6 23
Սօս. Շամէն Ժէֆէռ	»	4 28
Թրամուէյ	»	534
Բումէլի երկաթուղի	[illegible]	77
[illegible] Լոմբարի	Գ. Կ.	145

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Օսմանեան ոսկի		100
20 Փրանքնոց	»	86 82
Անգլիական ոսկի	»	109 25
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմփերիալ	»	91
Քրէյց	»	51 10
Ռուսական Թղթադրամ	»	7 85
Մէճ. արծաթ (ամբող)	»	107 85
Վ[illegible]	»	102 30
Չէյրեկ	»	102 20
Մէթալիք	»	100
[illegible]		—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 29 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 50 երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 92 1/2
» 4 1/2 %	104 32 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 40

Օսմանեան երկաթուղի	77 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	336 25
Գանք Օթօման	615
[illegible] Լիոնէ	795
Իտալական Ռանթ 5 %	95 60
[illegible] 5 %	463 75
[illegible] Թելեգր. (1890)	407 50
Եգ[illegible] միացեալ	485
Գանք [illegible] Բարիզ	840
[illegible] արժէթուղթ	460
Սուէզի ջրանցք	2393 75
Սպանիական արտաքին	74 1/4
Ռիօ Թինթօ	586 25
Մեխսիքօ	681 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 27 1/2
Լոնտոն, 29 Նոյմ. ժամ 5 վայր. 30 երկվ.	
Անգլ. քոնսոլիտէ	96 1/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	18 1/4
» » » Բ.	42 3/4
» » » Գ.	23 3/4
» » » Դ.	18 1/4
Երաշխաւորութիւն 1877	101 1/4
Գանք Օթօման	14 5/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	95 13/16
» Առանձ. (Փրիվիլեժիէ), Նոր	91 7/8
Ռիօ Թինթօ	23 1/8
[illegible]	102 3/4
[illegible] 5 %	90 3/4
Մօնօբօլ »	71 1/4
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 26 1/2
Վիեննա, 29 Նոյմ. ժամ — վայր —	
Օսմանեան երկաթուղի	36 90
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	140 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 35
Պերլին, 29 Նոյմ. ժամ — վայր —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 30
Ռուսաց Թղթադրամ	236 25
Օսմանեան երկաթուղի	78 50
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 10

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 21 Նոյմ. ժ. — վ. — երկվ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 95
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	18 37 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	77 50
Օսմ. Ռէժի	331 25
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	407 12 1/2
Բրիօրիթէ թիւրք	460
Գանք Օթօման	612 50
Ռիօ Թինթօ	536 25

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւելքի 2051 թուոյն մէջ Տնտեսական Պատ. Խորհրդոյ վերջին նստին մէկ որոշումը կարդացուեցաւ, որով կերպիւ մը կ'ամբաստանուէր Խորհուրդս, իբր այն թէ հակառակ կրկնակի եղած ազդարարութեանց և իւր խոստմանց, տակաւին իւր հաշիւներն չէ ներկայած.

Խորհուրդս կը պարտաւորի աստ պատասխանել թէ՝ արդէն իւր առաջին շըրջանի հաշիւները ներկայացուցած է, եւ երբ երկրորդ տարւոյ հաշիւներն ներկայել կը պատրաստուէր, ահա Տնտեսական Պատ. Խորհրդոյ կողմանէ մի ազդագիր ընդունեց, որով յայտարարուելով թէ Ազգ. բոլոր եկեղեցեաց հաշուետումարներն միօրինակութեան վերածելու համար Տնտ. Խորհուրդն տիպար օրինակ տետրակ մի կը պատրաստէ, հետեւապար կը պատուիրուէր առ ձեռն տումարներու մէջ գրել հաշիւներն, որոյ պատճառաւ երկու տարի յետաձգուեցաւ Խորհրդոյս հաշուետուութիւնն.

Ցաւ է աստ ըսել թէ՝ Տնտ. Պատ. Խորհուրդն այնչափ երկար ժամանակի մէջ չի կրցաւ յարգել իւր խոստումն, և ի վերջոյ մէկ սնոտի տետրակ ղրկեց, որոյ մէջ Ազգ. Պատրիարքարան բառէն զատ ոչ ինչ տեսնուեցաւ.

Ցայնժամ Խորհուրդս ձեռնարկեց ըստ առաջնոյն իւր տումարներն պատրաստել որոյ պատրաստութիւնն սուղ վելու համար երբ Պատրիարքարանի ընդհանուր հաշուականն ի Խորհրդարան եկաւ, ըսաւ որ այս ինչ եւ այն ինչ կերպով ու աւելի մանրամասնաբար պէտք է պատրաստել, ուստի Խորհուրդս Պատրիարքարանի պահանջումն գոհացնելու համար աւելի հաշուագէտ անձի մը յանձնեց, որ ճանապարհորդութեան մի պատճառաւ փոքր ինչ յետաձգելէ ետք, երբ վերջին օրերս ամբողջացուցած էր զայդ և Խորհրդոյս պիտի յանձնէր, ցաւալի պատճառաւ մի չի կրցաւ, որ՝ ինչպէս Տնտ. Պատ. Խորհրդոյ, նոյնպէս բազմաց ծանօթ է.

Արդ, Տնտ. Պատ. Խորհուրդն երբ գիտէ սոյն պատճառները, ցաւալի և զարմանալի ճշմարտութիւն մ'է թէ՝ մասնաւոր նպատակաւ մի գրած է, և թերեւս յաջս ազգին և թաղեցւոյն անվստահելի ներկայացունել կուզէ զԽորհուրդս, որոյ մատուցած ծառայութիւնք թէեւ ոչ այնչափ բարձր, սակայն ճանչցուած են ազգային վերին իշխանութեան և Թաղեցւոյ կողմանէ.

Ի Դիմաց Թաղական Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ

ՅՈՎՀ. ԱՐԻԿԵԱՆ — ՆԵՐՍԷՍ ԵՐԷՑԵԱՆ

17 Նոյեմ. 1890

Պալատ

ԱԶԳ ԵՒ ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Բ

Երկրորդ յօդուած մի եւս, իբրեւ շարունակութիւն նախորդին, աւելորդ չեմ համարիր.

Կարեւոր առարկութիւնը զոր կարելի է ի մէջ բերել վարժապետութեան կողմանէ, այս է, թէ «Հոգաբարձութիւն կամ Թաղ. Խորհուրդ ըսուած մարմին մը, շատ անգամ անհմուտ վարժարանական վարչութեան և դըպրոցական պաշտօնէութեան, Ուսուցչաց գլխուն վրայ կանգնած է. Վկայականաց գործը, որ իբրեւ պատուար մը դրուեցաւ կարգ մը զեղծմանց առջեւ, չա՞տ տըկար է տակաւին իր նպատակին մէջ. քմահաճոյքը մե՛ծ տեղ կը գրաւէ. այս ինչը խախտել, այնինչը բերել նուաղագոյն վարձքով, անձնական հաշիւներ կարգադրել, —այսպիսի տակաւին կարգ մը առարկութիւններ կըլլան.

—Ասոնք չեմ ջրեր. միայն չեմ մոռնար ըսել որ եթէ ամէն խնդրոյ տակ վարժապետ մը չգտնէինք, եթէ ամէն հոգաբարձուի քթանցից քակէրը քննող չողոքորթ մը, ոչինչոր մը չնշմարէինք, շատ անկարգութիւն ինքնին դադարեր չէր ունենար. Ենթադրենք թէ կարող վարժապետ մը իր պաշտօնէ արժանիեցաւ յանկիրաւի, ո՞վ կը յաջորդէ անոր. —ո՞չ ապաքէն վարժապետ մը նուազագոյն վարձքով և նուաստ պայմաններու տակ. Ո՞ր է այդ կարգի վարժապետներու դէմ յարուցուած կռիւը. այդպիսիք եղած չե՞ն քաղցկեղը կրթական գործին մէջ եւ անպատուութիւն նոյն իսկ իրենց պաշտօնին քիչ շատ գիտակ անձանց. Եւ սակայն մեռա՞ւ առնց մէկը. ամէն բերան Երեմիայէն կը ներշնչուի.

Եթէ վարժապետութիւնը զգացած է վաղուց որ գործերու անհմուտ պաշտօնէութիւն մը շատ անգամ մղեալ ինչ ինչ անձնական նկատումներէ, կը խաղայ ու պիտի խաղայ իր ճակատագրին հետ՝ դաշնակի մը յարերուն հետ խաղցող նենգաւոր մատներու պէս, ան հրաժեշտ էր վարժապետութեան միութեան մը գնել օրէնքներու տակ, Ազգին ցոյց տալ որ կրթական պաշտօնէութիւն մը կայ. Ունի՞նք այս ոգւով և ուժերով չինուած ամբողջութիւնը, ո՛չ. Եւ թէեւ քանիցս դումարումներ եղած են՝ «վարժապետական ամբողջութիւն» հաստատելու, բայց ամէն անգամ ալ ոչինչ եղած են՝ իբրեւ արդիւնք թողլով այս տխուր համոզումը թէ վարժապետութիւնք չէ կարող հրատարակել իր Ամբողջութիւնը և ունենալ համերաշխութիւնն այն նուիրական գործի մէջ զոր ի ձեռին ունեցած է ազգային դաստիարակութեան նպաստելու գիտակցութեամբ. Այդ կազմակերպութիւնը չկայ. պատահեցա՞ւ դէպք մը և աջս աջէն ու ձախէն խո՛ւլ մըրմըռութքներ, հինցած բանաձեւներ ցաւերու, թաքստի յարձակումներ ետեւէն զարնող թշնամոյն պէս. Այո, չեմ ըսեր չմաքառիլ, մաքառիլ արիաբար, դէմ առ դէմ, ցոյց տալ Ազգին՝ զեղծումը և գանձանակին դրամը գողցող հաւատարիմ գանձապետը. Արդ, մէկ կողմանէ արտաքին ճնշում այդ պաշտօնէութեան իրաւանց դէմ, և միւս կողմանէ օրինաւոր կազմակերպութեան մը բացակայութիւնը, առիթէն զրկանք, անգիտէն լքման մը ողորմ ճիչը, բնականաբար պիտի գոյացնէին վարժապետութեան դէմ այն ցո՛ւրտ անտարբերութիւնը հանրութեան մէջ.

Իսկ ինչ որ աւելի ցաւալի եղած է, այն է թէ վարժապետութիւնք չէ կրցած ուղղինաւորել Ազգին անկեղծութիւնը. Սակայ լսած ենք թերթերու մէջ որ մեր վարժարաններէ դուրս ելնող աշակերտ, շատ քիչ բացառութեամբ, անկարող գտնուած են ո և է գրագրութեան կամ թարգմանութեան պաշտօններու. մէկ Աչքի 20-30 հոգի կը վազէ և հազիւ մէկ կամ երկուքը կը յաջողին. Բիչ մըն ալ ընդարձակելով այս մասն՝ ըսեմ թէ ամէն անոնք՝ որ չուկայի մէջ կ'ապրին այսօր, ոսկերիչն ու իր աշկերտը, դարբինն ու իր համբակը, աղջիկներ ու կիներ, որ այսօր հայ տուներու մէջ խոհանոցն ու մանկանց կեանքն ի ձեռին ունին, գրեթէ առանց բացառութեան մեր վարժապետութեան շնչոյն տակ քրտնած են, և սակայն արդիւնքն այս է որ մեծ մասամբ իրենց լեզուն իսկ չը գիտեն խօսիլ քիչ շատ կոկիկ. իսկ միտքե՞րն. ա՛հ, միտքերն, ա՛յնչափ անաշ են և անկիրթ, որ իրաւամբ ցաւ կ'ազդեն. Աչեւասիկ մեր արդիւնքն Ազգին մէջ՝ հակառակ այնչափ ոսկիներու որք, ո՞վ գիտէ քանի միլիոններ կրնային կազմել, և արդիւնք այն ժամանակին՝ զոր տուած է մեզ Ազգն իր զաւկներուն հետ. Դրամի հետ՝ ժամանակի հաշիւն ալ կը պարտինք Ազգին.

——

Վարժապետութիւնն, իր գործին մէջ յաջողելու համար, շատ բան բրած ըլլալու էր ցայսօր, պարտաւոր էր ինքզինքը համակրելի ընծայեցնել հանրութեան այնպիսի առաւելութեամբ, զորս չ'ունենէր այլոք, այնքանի՛ զոհողութեամբ, զոր չ'կարենար գտնել ուրիշ հոգիներու վրայ. Պահանջելը միայն բաւական չէ. Տեմար խանութպանն իսկ ճանչցուելու և յաճախորդներ գտնելու համար, վստահ ճամբայ կ'ելլէ. բայց երբ միանգամ ցոյց տուաւ իր ապրանքներու ազնուութիւնը, չի ներ միանգամ իր վարկը. ալ կ'սկսի շահիլ. Վարժապետութիւնը մեր մէջ ի սկզբանէ այդչափ ալ հաչուած չէ. բաւական է որ մէկն հագնի այդ անունն ըստ բախտի, առանց կոչման և կարեւոր պայմաններու, իրաւունք կ'առնայ երամներ տեսնելու և երախտաւոր կոչուելու.

Վարժապետութիւնը պէտք էր վարկ մը գոյացնել. վարկ ոչ նուաստութեան մէջ անշուշտ և ոչ իսկ Աղայի մը ոտքերուն տակ. Իբրեւ գրական և կրթական պաշտօնէութիւն՝ կրնար՝ ի սկզբանէ անտի ունենալ իր թերթը, փոյթ չէ, թող չաբաթօրեայ ըլլար. Այս թերթը միջոց մը կ'ըլլար իրեն ի հանդէս բերելու իւր մասուոր կարողութիւնները, զոր իբրեւ դրամագլուխ ունի յառաջդիմութեան գործին մէջ, ի նմա կ'երեւէր այն գիտական և գրական զարգացումը զոր աչ խորհ չափած կ'երթայ. մանկավարժութեան կը հետեւէր ոտն առ ոտն, քայլ առ քայլ, անոր պատմութիւնը կ'ուսուցանէր, զանց չէր առներ կենսագրութիւնն այն մեծ հեղինակներու որք ուսուցչութիւնն յեղափոխելով կ'անցնին ու կ'երթան օրհնութեամբք և փառօք. Ասոնք ամէնքը կուգային կ'ապացուցանէին թէ վարժապետութիւն բառածը՝ «ք-էճ-ուճ-ճիւ» մը չէ եր, և ոչ ալ այն կարգ մը անձանց, զորս վարժապետութիւնն իր ծոցին մէջ կը սնուցանէ այսօր, վճա՛տ հոգիներ, ժանգոտ ուղեղներ, տափակ մարդիկ, որք ոչ ներկային են և ո՛չ ապագային.

Այս կարգի ձեռնարկութեան մը պակսելուն դէմ՝ ո՛ և իցէ արդեւք եղած չէ և չկայ բնաւ այսօր իսկ. Թերթի մը հրատարակիչն առաջին օր բաժանորդ կրնայ չունենալ, սակայն վարժապետական թերթն, եթէ խմբագրուած է այն պայմաններու տակ, զորս վերագոյն ծրագրեցի, առջի օրէն, իբրեւ բաժանորդներ, կ'ունենայ վարժապետութեան գէթ երեք մասը միանգամայն և յաւագոյն թիւն ալ գրասէր անձանց, որք սարփանօք հետամուտ են գրականութեան և գիտական ծանօթութեանց. Եւ այսպէս վարժապետական թերթը՝ վստա չաւթելէ զատ, կրնար բերել օգուտ մը ընկերութեան.

Վարժապետութեան վարկին համար ոչ նուազ անհրաժեշտ է խնայողական Արկղի մը գոյութիւնն, որուն մասին շատ խօսուած է. —«Արկղը դրամով կը լեցուի, մեր դրամն ո՞ւր է». —Ամէն անգամ որ այդ մեռացին խօսքն ըլլայ, պապուկներուն կարգը կը մըտնենք. Իրաւացի չէ այս. և այնու մանաւանդ ցաւալի, զի յալկաններն առնոնք են որք պարբերաբար առած են Ազգէն 30, 40, 50 ոսկի ամսական. Լաւ կամ գէշ, մինչեւ դրամ եկած է Ազգէն յանուն կրթութեան, և առնոնքներն եղած են վարժապետք. Այսօր միայն Պոլիսը տարուէ տարի կու տայ տաս-տասներկու հազար ոսկի. չէ՞ր կարելի տարեկան պահեստ գումար մը զեղչել այդ դրամէն, հարիւրին մէկ կամ երկու գնել խնայողական Արկղին մէջ և անտի հոգալ ի ծերութեան մեր չքաւոր պաշտօնակիցները. Ո՞վ արդեւք կ'ըլլար մեզ այս ձեռնարկութեանը մէջ. Եւ սակայն ամէն կարգի արհեստաւորաց գոտ՝ ինքն իր մէջ կը կազմէ Ամբողջութիւն մը, զոր կը վարէ օրէնքներու տակ, ի հարկին գումար մը կը հասցնէ ծերուկ կամ անգործ արհեստակցին. Ի մէջ բերեմ դէպք մը՝ զոր լսած եմ. Պասմինը կ'ըսէ թէ, ինքը սրճարանի մը մէջ [illegible] կը գտնուի օր մը Ա[illegible]ներու խմբի մը, իրարանցիւր ժողովական այն տարւոյ տակ որով կը [illegible] փողոցն [illegible] այդ արհեստի մարդիկն՝ աւելներու դէպ մը չպեղած. Փիճարանութիւնը [illegible] գան չարունակելէ ետքն [illegible] մը կը դրուի միաձայն հաւանութ[illegible]. Այն տանն փողպատին մէկն ոտքի կ'ելլէ ժողովին մէջ, և պետն յանձնի կը հարցնէ ժողովին անդառնալի վճիռը, թէ մէկ չարաթ աւելի չպիտի ծախեն. Դատապարտեալը ծածկով, քիչ մըն ալ գնդած ու կարմրած ամօթի անպատիւ ջրոյն տակ քաշուեցաւ գնաց. Հետաքրքրութենէ մղուած կը տեղեկանայ որ վարպետն, հակառակ իրենց մէկ օրէնքին, [illegible] աւելի ծախած էր օր մը. Աֆէրի՛մ մարդիկ ըսելով դուրս կ'ելլէ. Առանց չառակնելու, համեմատութեան գնելով մեր մասուոր դասուն հետ, կը գտնեմ որ «[illegible]ներն» իրենց արհեստը դրած են օրէնքներու տակ, անհատին պարտաւորութիւնները ճշդուած են առ իր ամբողջութիւնն, և վարժապետութիւնը բան մըն ալ չունի, ամէն մարդ կարող է գալ մտնել իր մէջ, ամէն փախստական կրնայ ապաստանիլ հոն իբրեւ Անկելանոց մը, և իւրաքանչիւր ոք իր ունեցած ապրանքը կրնայ ի վաճառ հանել վարժապետութեան մէջ, այն հաչուով ու գնով, զոր ինքնին կ'սահմանէ. Ո՞վ է յանցաւորը.

Վարժապետութիւնը պարտաւոր է ինքզինքը չխտկել ուրիշ տեսութեամբ ալ. Եթէ կզգանք թէ Ազգ ըսածը նուիրական բան մըն է, դաստիարակութիւնը սուրբ է, վարժապետութիւնն, իբրեւ զգայուն և մտաւոր դաս, պէտք էր շատ զոհողութիւն յանձն առած ըլլար անհաշտ ոգւով, առաքեալներու պէս՝ իր պաշտօնին կոչմանը փարեալ միայն ոգւով չափ և քարոզէր Աւետարանի գլուխներուն պէս. Իր դրամ-արկղն ալ, առանց համեմատելու զայն Յուդայի գանձանակին, հոգար ի ծերութեան չքաւոր ուսուցիչներ.

«Բեռ չ'ըլլալ Ազգին». — այս մտածումն ալ պէտք չէ՞ր որ գրգռէր զմեզ.

Այս ամէնը կը հաստատեն անհերքելի եղանակաւ որ վարժապետութիւնն Ազգէն պահանջումներ բրած տանը, իր մեռելին դափնի կամ պըսակ ուզած տանը, իր ծերուկ չքաւորին՝ մխիթարութիւն խնդրած տանը, Ազգային դաստիարակութիւն բռնած տանը, ինքն իր պարտքերը կատարելու մէջ թերի է. իր դագաղներուն՝ նախ ինքը պսակ չ'տանիր. իր ծերուկ չքաւորներն՝ անտես կը թողու, դաստիարակութեան մասին անտարբեր է. Ո՞վ է մեղաւորը. Արդ, քանի որ առ այժմ վարժապետութիւնն պահանջուած բաներէն և ոչ իսկ մին աւանդած ունի, չքաւոր ծերուկներու մասին թող բնաւ անպատուութիւն չը համարուի իրենց վերջին օրերը ապաստել հիւանդանոցի մէջ. Ինչո՞ւ ամօթ պիտի համարուի դուրս հանել վարժապետի մը դագաղը այն դռնէն ուսկից կը մտնեն մեր պանդուխտ և կարօտ հիւանդներն, ուսկից ելած են հազարաւոր մեռելներ, կէսք ծըծլուած ճղմուած կեանքի առողջ հասակին մէջ, ոմանք կարիճ և կորովի, և այլք կեանքի փայլէջքին մէջ՝ տարիները մաշելով բեռներու տակ եւ հոգը թողած տուն, զաւկի, և կնոջ երեսներէ.

Այս տողերուն գրողը յիմանար իր յարգանքն Անոնց որք ժամանակ ուժ մը կը կազմեն վարժապետութեան մէջ, և որք անձնական ամէն շահերէ վեր կը ճանչեն Ազգին կրթական գործը.

Հ. Հ.

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Յ. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Ի Ղալաթիա, Մահմուտ, Նպարեղինաց առեւտրով զբաղող Յ. Պ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ եւ Ս. ՎԷՐԹԱՆԷՍԵԱՆ ընկերութիւնը լուծուած լինելով, յիշեալ ընկերութեան անդամներէն Յ. Պ. Պօյաճեան՝ պատիւ ունի ծանուցանել իւր պատուարժան յաճախորդաց թէ՝ միեւնոյն առեւտրով զբաղելու համար վաճառատուն մը բացած է ի Մահմուտ, չոգենաւային Լոյտ ընկերութեան գրասենեկաց դիմացը, Ռուսաց Անտրեէվէրքի վանուց ներքեւ, թիւ 111, ուր կը գտնուին ամէն տեսակ նպարեղէնք, ըմպելիք, Ռուսիոյ անխառն իւղ, ընտիր խավեար և Զինաստանի ու ռուսական Թարօֆի անխարդախ թէյ. 205

ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ
ԳԱՂԻԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՅՕՐԻՆԵԱՑ Ռ. Յ. ԹԷՐԶԵԱՆ
ԳԻՆ Բ. Տպագր. Ճոխագեղ Ղ. Ք. Ճ.
Ուսերը է մեծանուն հեղինակին այս գործն նկարագրել քանի որ արդէն մեծ ընդունելութիւն գտած է Ս. Տպագրութիւնը, [illegible] ժամանակի մէջ սպառած է.

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

——

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց

(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հաւաքածոյներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ունի ճոխ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ շահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար. Երկասիրողն եւրոպացի մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յաջողած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդել զաշակերտս յուսումն աշխարհիկ լեզուի.

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՆ կը բաղկանայ երկու մասէ. Ա. մասն մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, եւն. Գինն է 3 ղուրուշ. իսկ Բ. մասն մէջ՝ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծադիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, 35 հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական խրատներ, բառագիտական ծանօթութիւններ եւն եւն. Գինն 7 ուկէս ղուրուշ. Կը ծախուին ամէն հայ գրավաճառաց քով.

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ. 163

ՏՕՔԹՕՐ ՍՆՂՔՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն բրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարշի փողոց, թիւ 58, ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը. 23—30

ՍԳՈՒԹԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սգոթ և Պոուն,

Ցորժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոթի Օշարակը, մինչեւ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլոյին և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ.

Իմ կարծիքս է թէ այս համայ և յօժող պատրաստութիւնը մինչեւ նախամեծար համարուելու է Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն.

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնուել առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերքը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առաւելագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ — Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ Ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է ևւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆռանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Անանիատիս խան. 38

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ

Իբբ-Ֆոսֆիթ-ով լայմ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՈՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորթս ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռզաճութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է. ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐԱԼ. 852

ԽՈՒԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դաւաղոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն ի սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ. 852

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՅԹԱԻՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զնա ի բուժումն հարբուխի, կուրծքի բորբոքման, յօդացաւի, ցաւերու, վէրքերու, կոչտերու եւայլն.

Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ (փնտռել մեր ստորագրութիւնը։) 852

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՆՑՆԵՐ

Առողջապահութիւն բերնի

ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռաները, կը պնդէ լնդերքը, կը զովացնէ բերանը։

ՓՆՏՌԵԼ ... ՊՈԹՈՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ԲԱՐԻԶ. Սանթ Օնորէ 229, Սէնթ-Օնորէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՔՈՎ.

Հարցնել նաև Պոթոյի ՎԱՆԻԼԻԱԼ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹը, Նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց.

6 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹ-Հ ԲՐԻԹԻՇ ՌԱԲԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն շինուած են հոտ-բէրէտով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարին ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ագրիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գափու, Գոճաման Օղլու խանի Ծորճի Կիտրոսի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՇՆՉԱՌԳԵԼ ՍՐՏ ԲՌՆՈՒԻԼ, ՈՒՂԵՂԻ ՀԱՐՈՒԱԾ
Նոյն հետայն կը հանգարտին, կը բժշկուին ԼԷՎԱՍԷՕՐԻ ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐՈՎ։ Լովռաւորի անունը պահանջել տուփին վրայ (3 Ֆրանք)։ Կեդրոնատեղի Դեզ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի Կ. Պոլիս Ճիթանոզու եղբարք, Բրիտանական դեղարան։

NEVRALGIES

ՋՂԱՑԱՒ ԱՆԿԱՐԳ, ՍՐՏԱՌՈՒԹԻՒՆ, և ջղային բոլոր հիւանդութիւնք կը բուժին ՏՈՔԹ. ՔՐՈՆԻԷԻ ԱՆՏԻ-ՆԷՎՐԱԼԺԻՔ դեղահատներով։ Տուփը 3 Ֆր.—Պահանջել Գործարանատարց Մուրիէթեան ... Կեդրոնատեղի Դեզ. ՌՈՊԻՔԷ, 23, Մոնէ փողոց, Բարիզ։ Ի Կ. Պոլիս Մէզիրէ և ընկ., դեղավաճառք, և ամէն լաւ դեղարաններ։ 852

COMP RUSSE

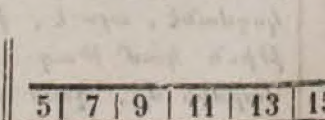

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Նոյ. ժմ. Ը. Ե.	Եւրոպայի ժամ	ուղեւորութիւն
Բշ.	19 1	Եր.	Օտեսա
Գշ.	20 2	5 Եր.	Ալեքսանդրիա
Դշ.	21 3	10 Առ.	Աթենայոս
Դշ.	21 3	10 Առ.	Սեվաստոպոլ
Եշ.	22 4	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գափու։ 26

ՀԱԶԻ, ՇՆՉԱՌԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

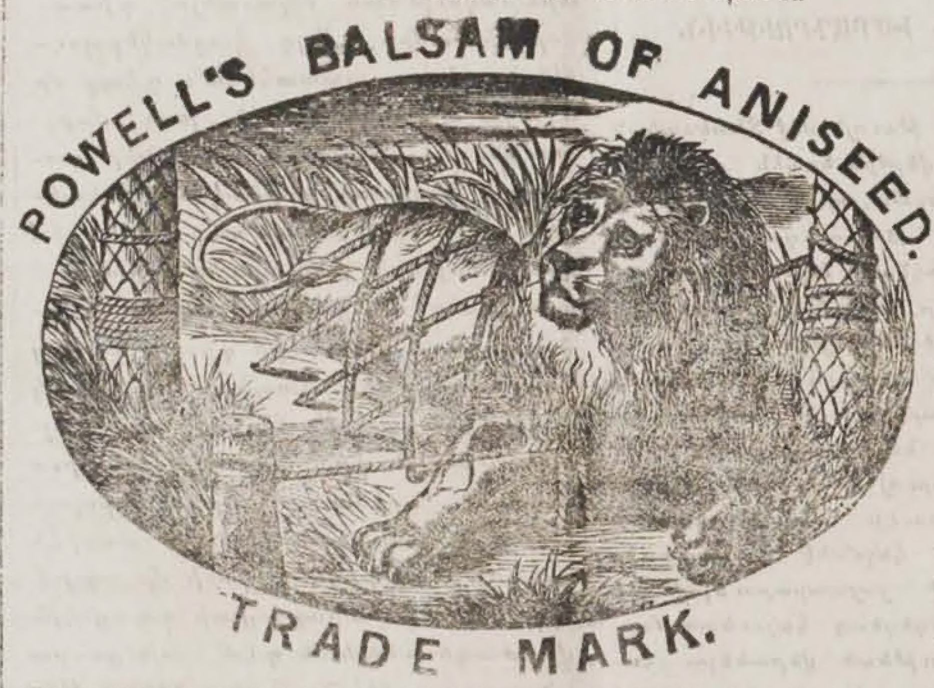

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՌՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ընդունի անընդհատ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Էֆէնտի Մաաք Ռօզ ... կը հարցուի թէ ...

Ինչպէս զերծ Յունաց ... գործածութեան ... Պ. Բոուէլի ... Պայսամ օֆ Անիզիտ ... Գործածեցէք ... Զերծ ՄԱՍԻԱ ՌՕԶ ՄԻԲՐԼԵՆ

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին 1½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի.—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՈՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բոուէլս, Պլաքֆրիէրս Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով.
601 Մ. ԷՍՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ զիրատ, պահականոցին քով, կոյսարան Թրամէլէյթ, 95 և 97

ԲԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ Անգղ. Ոսկի 1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ » » 121,984
Պահեստի դրամ » » 250,000

Այս ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԷՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Ց. ՍԱՐԸԵԱՆ
Գործակալ Ապահովագրական Ընկերութեանց

Սթամպօլ, Պաղչէ-Գափու Թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջակ դ. թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիվանճէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այժմ ևս ... ի վեր պահպանած համբաւ մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Չետեւարար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որք են՝ օծուն համար ամէն տեսակ ճերմակեղէններ, բանուածք, կիսագդեստ, բալիքս, բոբոց, Թաշկինակ, ակղանի պլիսոյլ, չալիկ, չալկիներ, ասանի, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդագրեամներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստրակոյգ զարմանքը կը գրաւէ մանուանց այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճարէթներն կանանց օրիորդաց և աղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Յաւելուած մի բրած է նաև ապարբուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնչափ, և իւր ընդարձակ՝ արհեստանոցին շնորհիւ կըրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյնչափ ճաշակին ու բազմանոց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պարապեն։ Կը գտնուին նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթօներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր բանակութեամբ

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՋԿԱՑ 188

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՈՒԳԱՍԼԵԱՆ Ընկ.

Կ.Պոլիս, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ՏՆՕՐԸ ՐՈՐՕ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այն վաճառատուն, որ առ ինքն ազգային յանձնարարութեանց վաստակի կատարմամբ և զուարճ հետ հաստատած բազմահազար յարաբերութեամբն արդէն մեծ համբաւ հանած է ի բաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ճապոնէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ տեսութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիններով հանդերձ), որք Փարիզի վերջին ցուցահանդեսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի և գեղարուեստական մետալի հրաշալիքներ կրնան համարուիլ ի միջի այլոց մեր արդիւ յաճախորդաց իբր կազմելի նուէր ծառայելու գերապատշաճ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատւոյն ընդ ամէն կարգի անձինք անհանապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութեան և ամենութեանն ինչպէս նաև ձեռնուռն աւթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւոր ընտրութիւններէն։ 199

ՄՕԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկաւ ածգամէն, առանց որևէ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒԻ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և խոտերու հիւթեր, Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս Ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանորինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ և ամէնէն աւելի ուղիղ գիծով ի գերեւ հանել, որ կ'ամբողջէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ թեփը կ'անհետացնէ և նոր այծ կուտայ մազոյն մորթին՝ Ուղղութեամբ կարգալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԿԵՐՊԸ

Սրուակն երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել ափսէ մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, ... երկու գործածութեան ... Երբ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, ... ապրանքներով պահելու համար կը բաւէ երկու ... գործածել նոյն եղանակաւ ... Մոռուքն և պեխերուն համար ...

Գան. Եթէ ... ներկն ... մէջ ... թրջած սպունգով մը ... ցուցմունք ...

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՀԵՍՏ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՍՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վզիրատ Պահականոցին քով, կոյսարան Ղալաթիա-Ճէլլի Թրամվէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

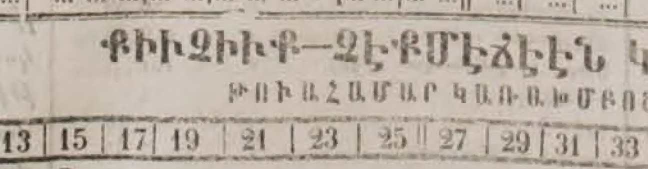

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1890, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	46				
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ..	9 30	10 ..	10 30	11 ...	11 30	12 ..	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 30	...	...	...	...
Գում—գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 9	4 39	5 10	5 40	6 40	...	...	...	...
Եէնի—գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 14	5 44	6 44	...	...	...	...
Տաուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 18	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 20	5 50	6 50	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 2[illegible]	10 54	11 21	11 51	12 22	1 54	2 21	2 54	3 23	4 25	4 54	5 26	5 56	6 56	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 5	10 35	11 6	...	12 6	...	2 6	...	3 5	3 36	4 35	5 6	5 39	6 9	7 9	=	...	...	...
Այ Սթէֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	...	12 17	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 19	7 18	...	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	...	12 25	...	...	...	...	...	...	...	...	6 27	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	51				
	Առաւօտ											Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Այ Սթէֆանօ	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	...	...	11 30	...	1 30	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	6 ..	7 6	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	...	11 40	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	7 18	...	...	...	...
Եէտի—գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 53	10 24	10 53	11 26	11 53	1 24	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 54	6 23	7 43	...	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 57	10 28	10 57	11 29	11 57	1 28	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 58	6 27	7 57	...	...	...	...
Տաուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գափու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 3	10 34	11 3	11 34	12 3	1 34	2 4	2 34	3 3	3 34	4 34	5 3	6 4	6 33	...	...	...	...	...
Գում—գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 8	11 38	12 8	1 38	2 8	2 38	3 8	3 38	4 38	5 8	6 8	6 38	8 6	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	11 46	12 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	8 15	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակոններ. 15